

§ 1 EU-politisk partiledardebatt

*EU-politisk
partiledardebatt*

Anf. 1 TALMANNEN:

Dagens första punkt är EU-politisk partiledardebatt. Jag vill därför passa på att nämna för kammarens ledamöter att det just i dag är 30 år sedan folkomröstningen om ett svenskt EU-medlemskap ägde rum. Folkomröstningen var som bekant ett av flera steg på vägen mot ett svenskt EU-medlemskap. Vad som hänt därefter och hur vi i Sverige ska agera inom ramen för vårt medlemskap framöver kommer partiledarna nu att tala om.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vi lever i allvarstider – kriget mot Ukraina, lågkonjunkturen efter hög inflation, stor osäkerhet i viktiga länder. I det omvärldsläget vänder sig många länder inåt. Men vi har de senaste 30 åren lärt oss att ensam inte är stark. Det är tvärtom mer samarbete som bygger ett starkare och mer motståndskraftigt Europa.

För exakt 30 år sedan i dag röstade svenska folket ja till EU – till att bli en del av Europas gemenskap för fred, frihet och demokrati. Det var inte alls självklart. En del menade tvärtom att EU inte gick att förena med Sveriges då heliga neutralitetspolitik eller ens med vår egen välfärdsmodell. Vi var till slut 1994 en majoritet svenskar som bröt med den doktrin som varit rådande sedan 60-talet och fattade det historiska beslutet att gå med i EU. Det har gjort Sverige rikare och friare.

På året 30 år efter folkomröstningen om EU gick Sverige också med i Nato – ännu ett historiskt beslut och ännu ett beslut som ansågs helt omöjligt tills det plötsligt ansågs helt nödvändigt. Det har gjort Sverige säkrare och Nato starkare, och Sverige har med båda besluten äntligen kommit hem.

Medlemskap i EU och Nato har nog aldrig varit viktigare än just nu, för världen förändras i snabb takt, politiskt, ekonomiskt och militärt. Allt oftare når världens konflikter också in i Europa. Vi ser detta när nordkoreanska soldater nu strider tillsammans med ryska. Vi ser det i Irans rekryteringar av gängkriminella i Sverige för att utföra dåd på europeisk mark och i hotet om handelskrig mellan världens stormakter.

När vår tids riktigt stora frågor är gränsöverskridande krävs gränsöverskridande svar. Kriget, kriminaliteten, klimatet och konkurrenskraften – så kan man med bara fyra ord summera varför vi måste samarbeta mer. Det

är fyra ord som visar varför det är rent omdömeslöst att ens leka med tanken att lämna samarbeten mellan demokratier.

Herr talman! I regeringsförklaringen för två månader sedan sa jag att det nu ljusnar vid horisonten i Sverige. Men när vi blickar ut över Europa och världen är det fortfarande mörka tider.

Det ryska anfallskriget mot Ukraina går snart in på sitt fjärde år. Vi ser hur Ryssland backas upp av andra auktoritära stater, med vapen och soldater. När de gör gemensam sak för att krossa en demokrati måste svaret från oss och våra vänner vara glasklart: Vi står kvar vid Ukrainas sida för att hjälpa dem att vinna kriget men också vinna freden. Detta är vår generations allra viktigaste uppgift.

Ytterst är detta ett krig mot hela den fria världen. Parallellt med kriget i Ukraina gör Ryssland allt de kan för att destabilisera EU och våra europeiska grannländer. Det skedde nu senast i Moldavien och Georgien, där det finns konkreta uppgifter om rysk inblandning för att påverka valutgången – i Moldavien även för att hindra landets närmande till just EU. Men den moldaviska befolkningen stod emot och röstade ja till EU – eller som deras president Maia Sandu sa när jag pratade med henne: Vi vann rättvist i en orättvis kamp.

I ljuset av allt detta är några saker tydliga. Europas länder behöver ta större ansvar för vår egen säkerhet, var och en och tillsammans. Hela den europeiska försvarsindustrin behöver stärkas. I Sverige tar vi vårt ansvar, med historiska satsningar på både militärt och civilt försvar. Samtidigt måste Rysslands inflytande begränsas.

Därför har vi drivit på för sanktioner mot den ryska skuggflottan och mot rysk flytande naturgas och för att ge avkastningen från frysta ryska tillgångar till Ukraina. Och sanktionerna biter, mer än Ryssland vill medge, även om det finns mer kvar att göra. Tro inte på den ryska propagandans ekonomiska rapporter!

Samtidigt behöver EU reformeras för att kunna ta emot nya medlemmar, som Ukraina. Processen ska vara meritbaserad, som det heter på EU-språk. Nya medlemmar ska helt enkelt uppfylla kraven. EU-medlemskap ska vara en kvalitetsstämpel som visar att man står upp för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och att man tillhör den europeiska värdegemenskapen.

Herr talman! Både den inre och den yttre säkerheten kräver att EU har kontroll över migrationen och över våra egna yttre gränser. I Sverige har vi till slut lagt om politiken och ser i år ut att få den lägsta asylinvandringen sedan 1997. Det är ett paradigmskifte. Tidigare ville ingen följa oss. Nu hämtar andra länder inspiration av det vi gör i Sverige.

Men trycket mot övriga Europa är fortsatt högt, och därför måste vi göra mer. Det finns nu en enighet i Europeiska rådet om vikten av en stram invandringspolitik, en enighet vi inte har varit i närheten av tidigare.

Migrationspakten är en bra grund, men den löser inte allt. EU måste använda fler verktyg för att bemöta den irreguljära migrationen och för att öka återvändandet bland dem som fått avslag och inte ska stanna. Detta krävs för att motverka skuggsamhällen och det utanförskap som har vuxit fram under alldeles för lång tid.

Det finns ett stort intresse i EU för den här regeringens linje och våra lösningar. Ta bara hur vi nu knyter ihop biståndspolitik med migrationspolitiken. Sverige visar nu vägen i detta arbete.

Kontroll över migrationen är också grundläggande för att bekämpa den organiserade brottsligheten. Av gängmedlemmarna är det 50 procent som inte är EU-medborgare, och 70 procent av gängen i EU är verksamma i minst tre länder. De kriminella nätverken har varken moraliska eller geografiska gränser. Svenska gangstrar lurar svenska pensionärer på pengar från spanska solkusten. Mord beställs från Danmark och Turkiet. Så kan vi inte ha det.

Samma offensiv som regeringen genomför mot gängen på hemmaplan behövs nu också i EU. Europol måste få en starkare roll för att stötta medlemsländerna i kampen mot den organiserade brottsligheten. Mer samarbete behövs över gränserna för att beslagta och förverka kriminellas tillgångar och statusprylar. I förra veckan gjorde regeringen det möjligt att i större utsträckning ta de gängkriminellas pengar, bilar och prylar här i Sverige.

Herr talman! EU har länge halkat efter USA och delar av Asien. I dag sker mer än 90 procent av världens ekonomiska tillväxt utanför EU. Medan USA:s dominans inom avancerad spets-teknologi har ökat deras produktivitet har EU:s dominans inom lagstiftning och reglering gjort att vi halkar efter. Det är helt uppenbart att EU har ett konkurrenskraftsproblem.

Mario Draghis rapport är en frank påminnelse om att vi måste ta detta på allvar. Samtidigt är det en stor svensk seger att konkurrenskraften i sig har kommit högt upp på EU:s agenda. Nu gäller det att vinna också själva innehållet.

Vi behöver en starkare inre marknad med färre hinder, i synnerhet för tjänstesektorn och den digitala ekonomin. Vi behöver en fördjupad och förbättrad kapitalmarknad, gärna med de svenska reformer som vi har gjort som förebild, mer fossilfri energi, fler världsledande universitet, mer spetsforskning, en stark frihandelsagenda och mindre byråkrati. Det är innehållet. Bara så blir EU en snabbfotad ekonomisk stormakt som utvecklar banbrytande innovationer och inte bara importerar banbrytande innovationer. Nya framgångsrika bolag ska inte bara födas i Europa utan också växa sig starka i Europa.

För att klara detta måste de frågor som är viktiga för hela Europa också bäras av varje enskilt medlemsland. Fokus måste vara på långsiktiga nationella reformer, inte på kortsiktiga europeiska regleringar. Många länder har en hemläxa att göra i svåra nationella beslut.

Sverige och EU har tagit en ledande roll i den gröna omställningen genom bindande klimatmål och lagstiftning som effektivt styr mot minskade utsläpp, inte minst genom världens mest ambitiösa klimatpaket Fit for 55. Regeringen säkerställer att Sverige gör sin del och att det sker på ett sätt som hushållen också har råd med.

Nu måste vi ge företagen rätt verktyg för att ställa om. I grund och botten handlar det om att stärka vår egen konkurrenskraft. Effektiv klimatpolitik går hand i hand med näringslivet. Då gäller samma sak i EU som i Sverige: snabbare tillståndsprocesser, fler incitament för ny teknik, inte minst för negativa utsläpp genom infångning av koldioxid, så kallad bio-CCS och att värna skogens roll i omställningen. Det är en fråga där Sverige och Finland jobbar framgångsrikt tillsammans.

Framför allt behövs dock mer fossilfri, pålitlig och prisvärd el. I många länder består den uppgiften främst i att fasa ut fossila bränslen. Men för oss handlar det om att bygga vidare på vårt näst intill fossilfria elsystem.

Vi välkomnar alla fossilfria kraftslag. Nu tar regeringen flera konkreta steg mot nästa svenska kärnkraftsprogram.

Herr talman! Ett litet land som Sverige med en öppen, handelsberoende ekonomi förstår värdet av EU. Halva vår samlade ekonomi handlar om export. Tre fjärdedelar av vår totala handel sker med omvärlden på EU:s inre marknad. Totalt handlar det om svindlande 4 250 miljarder kronor och 850 000 svenska jobb bara genom exporten.

Trots detta har Sverige ibland varit något av en motvillig EU-medlem. Det har vi inte råd med. Det ligger inte i Sveriges intresse. Vi måste tvärtom proaktivt och helhjärtat arbeta och samarbeta i både EU och Nato. Vi måste gå all in och tidigt i processerna söka allianser med likasinnade och använda vår plats vid bordet för att aktivt försvara och driva även nationella svenska intressen.

Herr talman! Uppgiften att värna Sverige vilar fortfarande på oss själva, men mer än tidigare värnar vi nu vårt lands egen ekonomi, vårt lands säkerhet och vårt globala inflytande i tätt samarbete med andra.

(Applåder)

Anf. 3 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! I dag är det 30 år sedan Sverige folkomröstade om medlemskapet i EU. Själv bodde jag i Wien då och studerade nationalekonomi. Jag minns hur jag gick till lokalen med den svenska flaggan och kunde lägga min röst för ett ja till den europeiska gemenskapen. Det var ett stort ögonblick. På kvällen firade jag sedan med mina österrikiska vänner. Till sammans gick våra länder med i unionen den 1 januari 1995. När de här vännernas barn var och hälsade på mig i somras resonerade de om ifall de kanske skulle flytta till Sverige och börja jobba eller plugga. Det skulle ju vara problemfritt tack vare våra båda länders kloka beslut att gå med i unionen.

Herr talman! I den tid vi lever i i dag är den europeiska gemenskapen vår trygga hamn när de geopolitiska spänningarna växer, när internationell samverkan undermineras och när de ekonomiska orosmolnen tornar upp sig. Det amerikanska presidentvalet i förra veckan bidrog väl inte direkt till mer stabilitet och ordning i världen.

Herr talman! Jag konstaterar att trygghet i en osäker tid är något man åstadkommer dels genom att vara stark själv, dels genom starka partnerskap och allianser. Vårt medlemskap i EU spelar en allt större roll för vårt lands framtid och för svenska folkets trygghet och säkerhet. Det blir samtidigt allt viktigare att vi är en aktiv aktör i EU, så att EU utvecklas åt det håll vi vill och behöver.

Därför blir jag bekymrad när jag ser den politik som regeringen för, som ju inte är en politik som gör Sverige starkare, och regeringens EU-politik är alltför vag och svag.

Herr talman! Jag börjar i säkerhetspolitiken, för hoten mot vår säkerhet växer och blir mer varierande. Rysslands invasion av Ukraina är väl det tydligaste uttrycket för det, men vi ser också hur spänningarna växer i andra delar av världen. Vi har ett nytt säkerhetspolitiskt läge i Mellanöstern, inte minst med den fruktansvärda humanitära situationen i Gaza. Vi har cyberhot, terrorhot och upprustning.

Detta tillhör de saker som vi som land och union behöver hantera, och därför är det bra och viktigt att vi också är medlemmar i Nato. Den transatlantiska länken är avgörande för vårt lands och vår kontinents säkerhet. Men samtidigt måste vi fortsätta arbetet med att stärka vår egen beredskap i Sverige och också stärka det europeiska benet inom Nato.

Jag har ofta sagt att det är dags för Europa att ta ett större ansvar för vår säkerhet, och jag ser behovet av en mer koordinerad och sammanhållen säkerhetsarkitektur i EU. Jag ser behovet av en mer aktiv dialog kring europeiska säkerhetsutmaningar, intressen och system, och jag vill se en dialog om hur vi främjar den europeiska försvarsindustrin genom koordinerade investeringar och fler gemensamma innovationsprojekt när det gäller säkerhet och försvarsteknik.

Herr talman! Jag konstaterar att Sverige står försvarspolitiskt starkare i dag än för några år sedan tack vare den upprustning som inleddes redan 2015 av den dåvarande S-ledda regeringen. Men jag konstaterar också att regeringen inte har någon tydlig linje när det gäller Sveriges roll för det starkare europeiska samarbetet. Regeringen behöver svara på vilka verktyg och resurser man nu prioriterar för att stärka Europa på det säkerhetspolitiska området.

Herr talman! Det andra jag vill ta upp är den ekonomiska politiken. EU är helt avgörande för välbefindandet i vårt land. Handel och samarbeten över landsgränser möjliggör innovation, att ny teknik sprids och att det skapas fler bra jobb. Men den europeiska ekonomin haltar. Flera länder i unionen har ekonomiska problem, och tilltagande geopolitisk konkurrens och ökade handelshinder riskerar att påverka oss negativt.

I detta läge krävs det att både EU tillsammans och varje medlemsland för sig bedriver en politik som gör att vi kan stå ekonomiskt starka. Men den svenska regeringens politik har gjort Sverige både svagare och fattigare. Svensk tillväxt ligger i den europeiska botten. Konkurserna ökar. Sysselsättningen sjunker, och arbetslösheten är rekordhög. Stora satsningar på vindenergi och på fossilfri industri försenas eller läggs på is.

Detta är dåligt för svenska hushåll. Det försvagar oss som land, och det bidrar inte till att Europa står starkt i en värld där de ekonomiska spänningarna växer.

Jag vill se en politik som inte bara säkrar de jobb vi har utan också skapar nya jobb med trygga villkor och bra löner. Därför vill jag att Sverige driver på så att EU tar fram en konkret plan för en starkare ekonomi i unionen, där vi fördjupar och förenklar den inre marknaden, där EU fokuserar sin budget på mer strategiska framtidsbranscher och där vi ökar möjligheten för investerare att få tillgång till kapital genom en fördjupad kapitalmarknadsunion.

Frågor behöver ställas. Hur kommer det sig egentligen att svensk tillväxt ligger i EU:s bottenliga? Hur kommer det sig att nyindustrialiseringen har gått i stå? Vad har regeringen för agenda för en stark och hållbar ekonomi i EU? Detta är viktigt för Sverige, och det är viktigt för EU.

Herr talman! Jag har pekat på hur viktigt det är för EU att vi har starka länder och hur viktigt det är att Sverige agerar aktivt för ett säkrare och mer ekonomiskt starkt EU.

Vi står inför stora utmaningar som kräver en stark och tydlig röst i världen. Vi behöver därför en regering som står upp för svenska intressen i EU, som driver den försvarspolitiska agendan i EU framåt, som arbetar

för en ekonomiskt starkare union och som sätter vanliga svenska löntagares intressen främst. Sverige behöver en ny riktning.
(Applåder)

Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det är 30 år sedan folkomröstningen om EU. Tiden går. Jag gjorde min första politiska insats, kan man säga, i den folkomröstningskampanjen. Jag gick inte in i den med riktigt samma entusiasm som de två föregående talarna. Jag är heller inte lika entusiastisk i dag som de två föregående talarna. Men – jag vill ändå ha det sagt – EU är den plattform för samarbete som vi har i vår del av världen. Det är den plattform som vi kan fortsätta forma och utveckla utifrån våra förutsättningar på kort och på åtminstone medellång sikt. Där är också Sverigedemokraterna i dag en konstruktiv kraft, inte minst tillsammans med regeringen.

Herr talman! Jag håller med statsministern om att samarbete är viktigt och att samarbete är särskilt viktigt i orostider, som dem vi just nu befinner oss i. Men detta samarbete måste ske med respekt för varje folks rätt att vara herre i eget hus. Det är här jag känner att konfliktlinjen finns, i den mån det fortfarande finns något slags konfliktlinje i Europapolitiken i dag i svensk politik.

Det är en stor skillnad, och där någonstans står konflikten. Jag ser stora behov av samarbete vad gäller att stärka de yttre gränserna och att hantera migrationsströmmar från tredjeländ – gemensamt på olika sätt. Jag ser stora behov av att gemensamt slå ned mot organiserad brottslighet som, vilket också har påpekats av statsministern alldeles nyss, finns i hela Europa och i flera europeiska länder. Det handlar om att vi gemensamt löser utmaningar och problem som är just gemensamma. Men det får inte ske på bekostnad av den europeiska kulturella mångfalden. Jag tycker att det är viktigt att ha det med sig.

Herr talman! Under den första veckan i november attackerades Kiev, enligt ukrainska uppgifter, av drönare under sex av veckans sju dagar. Systematiken i att försöka och tyvärr också lyckas med att mörda oskyldiga civila är rå, kall och hänsynslös.

I Sverige har vi inte vacklat när det gäller stödet till Ukraina. Att långsiktigt bidra till Ukrainas kamp och förmåga och samtidigt underminera Rysslands militära förmåga kräver uthållighet. Det kräver solidaritet, förståelse och insikter både här och länder emellan.

Såväl här hemma i Sverige som i Bryssel kommer Sverigedemokraterna att fortsätta kämpa för ett sammanhållet och kompakt stöd till Ukraina så länge som det behövs. Ukrainas sak är också Sveriges sak. Ukrainas kamp är också vår kamp, herr talman.

För drygt ett år sedan mördades två svenskar i Bryssel av en terrorhyllande islamist. De blev måltavlor för att de bar Sveriges färger och för att de var svenskar. Så sent som i fredags nåddes vi av nyheten att israeler blivit attackerade i samband med en fotbollsmatch i Amsterdam. De blev måltavlor för att de var israeler och för att de var judar.

Herr talman! Den islamistiska agendan, det djupa hatet och det groteska våldet – vi har sett det här hemma i Sverige, och vi ser det egentligen överallt i vår del av världen – måste få ett slut. Vi måste ta varje möjlighet som finns att bekämpa dem som med våld som medel och hat som motor skadar och i värsta fall dödar oskyldiga européer. Människor med en sådan

agenda hör inte hemma i vare sig Sverige eller Europa. Sverige kan och bör ta tåten i en europeisk kraftsamling mot islamismens utbredning. Då handlar det i väldigt hög grad om att fortsätta utveckla den migrationspolitik som säkerställer att de som inte har i Sverige eller i Europa över huvudet taget att göra inte kommer innanför Sveriges eller Europas gränser. (Applåder)

Prot. 2024/25:29

13 november

EU-politisk

partiledardebatt

Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Valet av en högerreaktionär president i USA är en väckarklocka för Europa. När det är Putin, Orbán och Netanyahu som jublar över att Trump blev vald vet man att de internationella relationerna kommer att ta skada av en president som inte står upp för den regelbaserade världsordningen, där det inte är den starkes rätt som gäller utan där varje folk har rätt att bestämma över sin egen framtid.

Detta gäller inte minst i Ukraina och i Palestina. Europa kommer att behöva hantera dessa problem. Det är oroliga tider vi lever i.

Men den fråga som många i Sverige ställer sig är: Hur kan en sådan som Trump få en majoritet av väljarnas förtroende i en nation som USA? Det är en man som stått inför att skaka galler, som uppvisat sina väljare till stormning vid tidigare valförlust och som gjort sig känd som en oanständig mobbare. Har de inte sett hur han betar sig? undrar kanske någon.

Det finns givetvis inte bara *ett* svar på den frågan, men det man kan vara säker på är att det handlar om den ekonomiska politiken. Det andra blir sekundärt när man oroar sig för sin försörjning och sin framtid.

De flesta har fått det sämre, inte bättre. Vi känner igen det i Europa. Arbetarna får inte tillräckligt betalt för det arbete de utför. Lönen som kommer in på kontot den 25:e är för låg. Den räcker till alldeles för lite.

Omfattande avregleringar av allt från elsystemet till järnvägsnätet har gjort dessa tjänster dyrare än förut och svårare att lita på. De har skapat problem i vardagen i stället för att vara en allmännyttig tjänst som kan garanteras. Banker höjer sina räntor oproportionerligt mycket. Matjättar gör rekordvinster mitt i en kris, och vi ser detta i många av de europeiska länderna.

Det är oanständigt. När medborgare lämnas ensamma att hantera kriser och trångmål är det inte särskilt konstigt att de tappar tron på politiken och röstar på den som lovar att man kan ställa mat på bordet och ordna med tak över huvudet.

Vi byggde bättre och rymligare när staten stimulerade bostadssektorn att bygga mer för fler och satte ramarna för det. Nu har vi en klimatomställning som har tappat fart, blir alltmer oorganiserad och som belastar vanliga hushåll i stället för att vara en möjlighet för tillväxt och höjd levnadsstandard.

Staten måste komma tillbaka, sätta ramar, peka ut vägen framåt, garantera grundläggande samhällstjänster som el, tåg som går i tid, arbetsmarknadspolitik, industripolitik, forskning och bostäder.

EU måste sluta stå i vägen för detta. Klåfingriga, byråkratiska EU-regler gör att Sverige fastnar i illa fungerande privatiseringar, dåliga arbetsvillkor och bostadsbrist. Vi skulle i stället på allvar genomtänkta satsningar kunna lösa problemen, modernisera produktionskedjor och sänka elpriset.

Det är något i grunden fel när en ny, ung generation ser att deras möjligheter i livet är sämre i dag än vad de var för deras föräldrar för flera decennier sedan.

Nu måste Europas politiker vakna. Nu måste vi vakna! Det måste vara arbetarna, medborgarna, som ska sättas i centrum. Vi behöver rensa upp bland underleverantörer på svenska byggen. Truckförare som kör in i Sverige ska följa svenska regler. Taxichaufförer och matbud måste ha rättigheter. Den omfattande arbetslivskriminaliteten måste rensas ut. Klimatomställningen kommer att ske genom stora satsningar i snabba, moderna och rena tåg, tiotusentals nya publika laddstolpar, billiga elbilar, koldioxidfri stålproduktion – röd tillväxt i stället för blåbrun stagnation.

Det är inte hållbart att ytterligare belasta kunderna med höga matpriser och höga räntor. Politikens uppgift är att trygga medborgarnas framtid. Vår gemensamma ekonomiska utveckling måste sättas i centrum. Vi behöver en starkare stat som styr och garanterar vår trygghet och tydligt bidrar till att få ned utsläppen och skapa nya jobb.

Våra barn måste få det bättre än vi. Allt annat är att backa in i framtiden.

(Applåder)

Anf. 6 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Håll gränsen för freden, friheten och klimatet! Det var Centerpartiets löfte till väljarna i EU-valet. Det är ett löfte som framstår som ännu viktigare i dag, bara några månader efter detta EU-val.

Nyss hemkommen från presidentvalets USA bär jag med mig ytterligare en påminnelse om just detta. Där har en kandidat vars kampanj byggdes på klimatförnekelse, kvinnohat och polarisering fått förtroendet att styra USA de kommande fyra åren. Trumps budskap är tydligt och går inte att missförstå: Klimatet är oviktigt. Stödet till Ukraina ska minska. Europa får förbereda sig på en framtid på egen hand.

Jag och Centerpartiet kommer att fortsätta att göra vad vi kan för att värna vår relation till USA. Den är viktig. Men jag kommer också att fortsätta att upprepa detta: EU måste ta ansvar för sitt eget öde.

Det är särskilt på tre områden som Sverige nu måste visa ett större mod, större beslutsamhet och handlingskraft. På var och en av dessa punkter är det helt avgörande att vi gör det tillsammans med resten av EU.

För det första: EU måste nu kliva fram och hålla gränsen för freden och friheten. Här måste vår svenska regering inta en ledande roll. EU måste rusta i snabbare takt för att möta det ryska hotet och på alla tänkbara sätt stärka stödet till Ukraina. Vi måste nu skapa en försvarsfond för Ukraina om minst 1 procent av bnp varje år.

Vi måste skicka Jas 39 Gripen till Ukraina, och vi måste följa det finländska exemplet om att beslagta ryska tillgångar även här hemma i Sverige – och när vi håller på med det tycker jag att vi ska börja med Kubal i Sundsvall, något vi borde ha gjort redan i går. EU sitter dessutom på 300 miljarder kronor i beslagtagna ryska tillgångar. Vartenda öre, inte bara avkastningen, av de här blodspengarna måste gå till Ukraina!

För det andra: Vi måste hålla gränsen för klimatet. Europa måste sänka sina utsläpp snabbare, förbättra sin energisäkerhet och en gång för alla bli kvitt beroendet av olja, kol och gas. Mer och bättre grön tillväxt är den enda vägen framåt för att det ska lyckas.

När USA och andra nu sänker sina klimatambitioner får inte Sverige följa efter. Men tyvärr hörs just nu Trumps klimatignorans eka också i det svenska Regeringskansliet. Regeringen för en politik som gör att vi inte når EU:s klimatmål. Vi har gått från att vara ett grönt föredöme till att bli en bromskloss i klimatarbetet.

Det är nu dags för regeringen och Ulf Kristersson att stanna upp, tänka till och på allvar fundera på vart det gröna högerprojektet tog vägen, göra om och göra rätt. Gå inte till historien som statsministern som vaskade decennier av svenskt klimatarbete!

För det tredje: Vi måste hålla gränsen för jobben och företagen. Regeringens facit på detta område är tyvärr skrämmande. Sverige ligger i botten i EU:s tillväxtliga. Vi har en arbetslöshet som är bland de högsta i EU, och särskilt illa är det för våra ungdomar. Alltför många familjer får inte ekonomin att gå ihop.

I det här läget är det sista vi behöver nya handelskrig och tullar på svenska exportvaror. Men det är precis vad som står för dörren efter valet i USA. Nu måste regeringen ta striden för att EU ska öppna upp för mer frihandel, skapa bättre förutsättningar för Sveriges exportberoende företag och skapa alla möjligheter för våra företag att få ned arbetslösheten för vanligt folk.

Mitt budskap må låta enkelt, men det är lika avgörande för Sveriges som för EU:s framtid: Håll gränsen för freden, friheten och klimatet, för Ukraina, för jobben och för företagen – helt enkelt för en bättre vardag för vanligt folk. Detta är ett löfte som jag och Centerpartiet kommer att stå upp för varje dag, i dag och i morgon.

För 30 år sedan valde Sverige att vara en del av EU. Här finns inte bara vår gemensamma historia – här finns också vår gemensamma framtid.
(Applåder)

Anf. 7 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! Vi lever i oroliga tider. Rysslands brutala anfallskrig mot Ukraina är inne på sitt tredje år. Kriget i Mellanöstern har nyligen gått in på sitt andra. Auktoritära regimer är på frammarsch och gör gemensam sak mot oss och mot vårt sätt att leva. Kriminella nätverk används av den iranska underrättelsetjänsten för att begå våldsbrott, så också på svensk mark, mot våra medborgare.

Antisemitismen växer, den grova brottsligheten biter sig fast, klimatförändringar hotar liv och egendom och USA går i en alltmer protektionistisk riktning. Europa befinner sig i en brytningstid med kriser som pågår såväl innanför som utanför unionens gränser. EU är i det här läget för viktigt för att reduceras till en karikatyr av sig självt, att handla om plastkorkar och sugrör. Vi måste fokusera på rätt saker. EU kan inte göra allt, men det man gör måste man göra mycket bättre. Man måste få ordning på migrationen, bekämpa antisemitismen, stärka stödet till Ukraina och lägga grunden för en stabil energiförsörjning.

Herr talman! Vår migrationspolitik behöver ta höjd för en oförutsägbart och snabbt föränderlig omvärld. Den migrationspakt som EU har antagit är ett viktigt första steg, men den är långt ifrån tillräcklig. Kristdemokraterna vill införa ett utvecklat kvotsystem där hjälpen främst riktas till de människor som har störst skyddsbehov. Vi kallar det migrationspakt 2.0.

När Kristdemokraterna lyfte upp den här frågan för ett halvår sedan var det många i kammaren som var kritiska. Nu har EU-kommissionen sagt sitt. Även Socialdemokraterna vill ge sken av att de inser allvaret, men verkligheten säger något annat. S har röstat ja till att finansiera transporter över Medelhavet, vilket är där den illegala migrationen i huvudsak sker. Samtidigt röstar man nej till att finansiera fysiska barriärer vid EU:s yttre gräns. Det är uppenbart att Socialdemokraterna gör sitt bästa för att signalera tuffhet i migrationsfrågan på hemmaplan, samtidigt som man gör en annan sak i Bryssel.

Herr talman! I vårt Europa finns ingen plats för antisemitism. Vi accepterar inga ursäkter och ingen relativisering. Den senaste veckans upplopp i Amsterdam, där Palestinaaktivister attackerade israeliska fotbollssupportrar, är ingen isolerad händelse. När öppna sammankomster störs av gatans parlament måste svaret från det demokratiska samhället vara resolut. Allvarligt talat: Det räcker nu!

Lidandet i Gaza kan få ett slut om Hamas lägger ned sina vapen, gisslan frigges och en motpart i förhandlingarna om en tvåstatslösning kliver fram. Israel attackeras på flera fronter samtidigt; av terrororganisationen Hamas i Gaza, av terrororganisationen Hizbollah i Libanon, av huthirebellerna i Jemen och av dem som möjliggör att kriget fortgår, nämligen Iran.

Det är samma Iran och revolutionsgarde som planerade mord på judar i Sverige, och det är samma Iran vars drönare dödar civila i Ukraina. Ryssland, Kina, Nordkorea och Iran utgör en axel av auktoritära stater som hotar den regelbaserade världsordningen, den fria världen och vårt sätt att leva.

Vi befinner oss i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Europa är åter i krig. Det blir alltmer tydligt att Europa främst måste ta ansvar för sin egen säkerhet. Europas militära försvar måste stärkas kraftigt, och EU måste arbeta hårdare för att säkra europeisk produktion av försvarsmateriel och ammunition. Undantag avseende miljökrav, upphandlingsregler och statsstöd måste till. Och det måste ske skyndsamt såväl i syfte att förmå Ukraina att besegra Ryssland som för att stärka Europas strategiska autonomi. Tiden att agera är nu. Vår säkerhet kan inte vänta.

Herr talman! De goda värderingarna, de vi håller så kära, och som definierar vilka vi är, kommer också att vara vår ledstjärna i de politiska beslut som vi fattar. Så stärker vi vår frihet, vårt oberoende och vår demokrati. Så tar vi kampen mot antisemitismen, och så säkrar vi att Europa står starkt i framtiden.

(Applåder)

Anf. 8 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr talman! USA har fått en ny president, och det kommer att innebära stora utmaningar för Sverige och världen. Vi står inför två stora risker, nämligen att USA drar sig ur Ukraina och att Trump river upp USA:s klimatarbete och återgår till att motarbeta den globala klimatomställningen.

Trump's förra mandatperiod innebar fyra förlorade år för USA:s klimatarbete. USA drog sig ur Parisavtalet, omställningen försenades och man försvagade kraftigt miljöskyddet. Trump har sagt att USA ska dra sig ur Parisavtalet igen. Det finns ingen anledning att tro att han inte menar allvar.

Detta ställer stora krav på EU och Sverige att visa vägen, att trycka på, att ta det ledarskap som världen behöver, inte minst för att säkerställa ett konkret och återkommande stöd till Ukraina. I svallvågorna av det amerikanska valet måste Sveriges regering agera i EU och nationellt.

Herr talman! Just nu pågår FN:s stora klimattoppmöte COP 29. På agendan står frågan om hur världens länder ska samarbeta och agera för att skruva upp klimatarbetet framöver. Under förra mötet kom världens länder överens om att fasa ut fossila bränslen och fokusera på åtgärder i närtid. Sedan dess har Sveriges regering fasat in, inte ut, fossila bränslen. I stället för att minska utsläppen i närtid har man ökat dem. Man har raserat vindkraftsutbyggnaden, och den gröna omställningen saktar in i skuggan av regeringens klimatfientliga politik.

Samtidigt är över 200 människor avlidna efter den stora översvämningen i södra och östra Spanien. Vi har sett bilder som är så katastrofala att det är svårt att ta in. För andra året i rad slogs det ett globalt värmerekord under sommaren, och under förra året slog en torka mot nästan halva jordklotet. Torkan påverkar matförsörjningen och vattenförsörjningen och i sin tur möjligheten till liv på jorden.

Klimatpolitik handlar ytterst om att skydda människor från enorma risker. Statsministern talar ofta om att klimatpolitiken ska bedrivas på EU-nivå. Men han tycks ha missförstått en avgörande sak, nämligen att EU:s klimatpolitik bygger på att medlemsländerna genomför den, och det gör inte Sverige.

Herr talman! Ingenting hörs lika tydligt i förtryckarens öron som om världens tystnad. I förra veckan kom rapporter om att 70 procent av dem som dödats i Gaza är kvinnor och barn. Samtidigt hindras hjälp från att komma fram med svält och ökad misär som följd. Det som sker i Gaza och på Västbanken är på intet sätt proportionerligt.

FN har nyligen konstaterat att Israel begår krigsbrott och brott mot mänskligheten. Samtidigt fortsätter EU att genom handel skjuta in pengar i Israel, och det är helt oacceptabelt. Vi vill se en omedelbar och permanent vapenvila, att gisslan och illegalt frihetsberövade som hålls av Hamas och Israel släpps samt att ockupationen upphör.

Sverige måste kraftfullt agera i EU för att handelssanktioner ska införas och att unionen sätter in alla tillgängliga påtryckningsmedel för att få stopp på kriget.

Herr talman! EU och Sverige står inför enorma utmaningar framöver. Vi har Trump, krig, klimatförändringar som måste stoppas och ekonomiska utmaningar. Men vi kan använda den kraft som EU och Sverige har till att agera för mänskliga rättigheter, för fred och för klimatomställning. Det som krävs för detta är politisk vilja.

(Applåder)

Anf. 9 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Det talas inte sällan om sommaren 1994, om midsommar i Pontiac Silverdome och om Ravellis straffraddning mot Rumänien. Men jag tycker att det pratas för lite om hösten 1994, när det svenska folket i en november lika mörk som i dag sa ja till Europa. En bronsmedalj i fotbolls-VM i all ära, men ingenting väger tyngre än ett fredspris i guld för en kontinent med en historia som dennas.

Det svenska medlemskapet i EU har stärkt vår frihet och ökat vårt välstånd. Det är också värt att minnas. Men så här 30 år senare står Sverige och Europa inför nya och svåra utmaningar. Det är krig i vårt närområde. Ukraina slåss för sin frihet mot Putins barbari och imperialism.

Samtidigt växer stödet för världsledare som vill isolera sina länder och begränsa den fria handeln. För ett exportland som Sverige riskerar det att stå oss dyrt, inte minst för svenska företag och svenska jobb, och det riskerar att leda till ett Europa som halkar efter i den internationella konkurrensen, så som Mario Draghi varnar för i sin mycket viktiga rapport.

Liberalernas Europapolitik behövs mer än någonsin. Ett starkare Sverige nås bara genom ett starkare Europa. Liberalerna vill att Europa tar på sig ledartröjan för Ukraina, för klimatet, för konkurrenskraften och för den liberala demokratins framtid.

Herr talman! Europa har inte råd att vara splittrat när havet stormar. Det duger inte att Sverige envisas med att stå utanför eurosamarbetet, för vi avsäger oss indirekt viktigt inflytande över ekonomiska beslut som påverkar Sveriges framtid och väljer bort en stark valuta som skulle förbinda oss med länder som Finland, Frankrike och Tyskland när det blåser rejält.

I dag, herr talman, är Liberalerna ensamma om att vilja införa euron i Sverige. Så tror inte jag att det kommer att vara särskilt länge till. Många säger nu att argumenten för euron har stärkts. Det är tidigare riksbankschefer och tunga industriledare. Ja, till och med Magdalena Anderssons företrädare Göran Persson är inne på detta. Många i den här kammaren har svängt om medlemskapet i EU och om medlemskapet i Nato. Jag tror att fler snart kommer att inse att det är hög tid att ta hela steget in för att vara i centrum av det europeiska samarbetet och att Sverige inför euron för Sveriges bästa.

Herr talman! Om stödet från andra sidan Atlanten sviktar måste Europa ta ett ökat ansvar för Ukrainas och vår egen framtid. Liberalerna och regeringen kommer aldrig att överge våra ukrainska vänner. Deras kamp är som många sagt vår, och vi levererar därför stödpaket på stödpaket från denna kammare. Vi vill att Europa ska stötta Ukraina så länge det behövs.

När andra makter på olika kontinenter lovar att ta upp varenda kubikmeter olja under jordens yta måste Europa gå en annan väg. Det finns en enorm potential i den gröna omställningen med nya, goda affärsmöjligheter för svenska företag, framväxt av nya jobb och starkare tillväxt för alla i unionen. Men det kräver att EU håller fast vid de ambitiösa klimatmålen och Fit for 55 och att länderna gör sitt yttersta för att nå upp till dem.

Därför är jag stolt över att regeringen nu bedöms nå ett att våra viktigaste klimatmål: Sveriges ESR-åtagande fram till 2030. Motsatsen ser vi med fasa i vårt grannland Tysklands misslyckade energiexperiment. Vi vet i dag att kärnkraften är en avgörande del för att nå hela vägen till netto noll. Det är därför Liberalerna driver på för en europeisk stopplag för kärnkraftsnedläggningar. Inte nog med det; vi tycker att det behövs en kärnkraftsplan för 100 nya reaktorer i Europa – tillsammans med vind, tillsammans med sol och tillsammans med effektivisering. Det är bara med fossilfri el utan risk gas vi kan göra Europa grönare, säkrare och rikare – tillsammans.

(Applåder)

Anf. 10 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! För snart tio år sedan kom över 1 miljon asylsökande till Europa och mer än 160 000 bara till Sverige utan att det fanns en tanke på hur de skulle integreras i vårt land eller en tanke på konsekvenserna. Vi ska inte tillbaka dit.

På EU-nivå lägger vi nu om politiken för att få kontroll över migrationen. Under det svenska ordförandeskapet lyckades vi samla medlemsländerna runt migrationspakten. På Europeiska rådet, EU:s toppmöte, finns det nu bred enighet om problemen med okontrollerad invandring. Det här är en stor förändring på bara två år. Men varje medlemsland måste också göra sitt. Europeisk säkerhet byggs inifrån och ut.

I Sverige gör vi vårt, och vi ser hur andra länder nu inspireras av oss. Vi går mot det lägsta antalet asylsökande sedan 1997. Vi uppvärderar det svenska medborgarskapet, och nu ser vi till att utländska medborgare som våldtar och rånar ska utvisas ur riket och inte vara kvar här och kunna begå nya brott. Steg för steg genomför vi nu precis de reformer som den förra regeringen inte ville göra. Så har Sverige gått från att vara ett skräckexempel till att bli ett föredöme i migrationspolitiken.

(Applåder)

Anf. 11 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill bara påminna Ulf Kristersson om att sist han satt i regering drev han på för att vi skulle ha Europas mest liberala migrationslagstiftning. Det resulterade i flyktingkrisen 2015 och att vi socialdemokrater sedan fick göra ett stort paradigmskifte.

Vi har tuffa ekonomiska tider, men Ulf Kristersson hävdar nu att det ljusnar i horisonten. Jag vet inte vilket håll Ulf Kristersson tittar åt när han säger så. Det är i alla fall inte mot Sverige. Vi har nu en tillväxt som är bland Europas lägsta. Antalet konkurser är det största sedan 90-talet. Investeringar pausas när regeringen vaskar decennier av klimatpolitik. Vi har den högsta arbetslösheten på tio år, bortsett från pandemin. Ungdomsarbetslösheten är över 25 procent – var fjärde ung människa på arbetsmarknaden är alltså arbetslös. Och när arbetslösheten nu faller i övriga Europa, ja, då stiger den i Sverige.

Min fråga till Ulf Kristersson är: Vad i regeringens ekonomiska politik är det som förklarar den här utvecklingen?

Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är allvarliga tider i världen, och då ska vi vara noggranna här hemma i Sverige. Inflationen är nu besegrad. Det skapar förutsättningar för lägre räntor.

Inflationen hade inte kunnat besegras om vi hade fört en politik som var ens i närheten av vänsteroppositionens överbudspolitik. Att elda för kråkorna hade varit farligt. Vi ser nu ökad tillförsikt i ett väldigt tufft läge.

Vi har ärvt stora problem från er. Arbetslösheten i Sverige handlar i mycket hög grad om arbetslöshet som är kopplad till hög invandring och dålig integration, och ert regeringsalternativ vill nu öka invandringen i stället för att minska den. Kom inte och berätta för mig om invandringspolitiken!

(Applåder)

Anf. 13 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Det är alltså Magdalena Anderssons fel att Ulf Kristersson misslyckas i den ekonomiska politiken.

Hur vore det om Ulf Kristersson någon gång tog ansvar för någonting, som att han under hela sitt politiska liv har drivit på för fri invandring och även genomförde den största liberalisering som någonsin har gjorts i svensk politik? Det var något som vi socialdemokrater, som sagt, reverse-rade.

Eller hur vore det om Ulf Kristersson tog ansvar för att han, just när bostadsbyggandet sjönk, tog bort investeringsstödet som vi socialdemokrater hade infört för att ungdomar ska ha möjlighet att flytta hemifrån? Just när ungdomsarbetslösheten stiger sparar man in på arbetsmarknadspolitik som ska underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Och just när vi behöver stötta vanliga hushåll och få upp den inhemska konsumtionen sänker han skatten för de rikaste i stället för att höja barnbidragen och studiebidragen för ungdomar.

Ta ansvar för din politik, Ulf Kristersson!
(Applåder)

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det säger alltså den partiledare som var finansminister på den tid när regeringar inte ens fick genom sin ekonomiska politik.

Tre förändringar har skett. Den första är att vi har drivit en ekonomisk politik som besegrar inflationen, till skillnad från den politik som vänstersidan ville se på den tiden. Den andra är att vi har majoritet i den här kammaren för att genomföra politik. Vår budget är inte ett tips till riksdagen, utan vår budget går igenom. Den tredje gäller den arbetskraftsinvandring av lågkvalificerad arbetskraft som vi inte behöver i Sverige när vi har så hög arbetslöshet. Den har vi nu minskat – för ni orkade inte göra det.
(Applåder)

Anf. 15 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag noterade i det förra replikskiftet att Ulf Kristersson anser att det är att elda för kråkorna att behålla personal i svensk sjukvård. Det är att elda för kråkorna att sänka matpriser och se till att bolånen inte blir så höga. Men att sänka skatten för Ulf Kristersson själv är underbart och fantastiskt bra inflationspolitik. Då vet vi det.

Nyligen var statsministern i SVT-programmet *Frågan är fri*. Där berättade han för Ellen från Uppsala om sin situation. Hon är 47 år gammal och tvingas låna pengar av sin mamma för att köpa mat. Hon lever på 12 163 kronor i månaden och är en av många svenskar som har haft det väldigt tufft utan att regeringen har gjort någonting. Hon frågade vad statsministern tjänar. Han tjänar 190 000 kronor i månaden.

EU-parlamentet har just röstat i denna fråga. Där röstade Vänsterpartiet för att sänka parlamentarikernas skyhöga löner, medan Moderaterna röstade emot att sänka dem. Varför är det så viktigt för Moderaterna att EU-parlamentariker ska ha så höga löner, Ulf Kristersson?

Anf. 16 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! När vi hade hög inflation förde vänstersidan i svensk politik en expansiv ekonomisk politik med mer pengar till nästan allting. Det

är själva receptet för att spä på inflationen och göra människors realinkomster ännu mindre värda. Det är helt enkelt dålig ekonomisk politik.

Nu har vi fått ned inflationen, och vi har fortsatt en lågkonjunktur. Det finns ett behov och en möjlighet – och sunda statsfinanser, tack vare att vi inte följde ert recept – som gör att vi har utrymme att hjälpa hushållen att återställa en del realinkomster. Det är god ekonomisk politik. Så driver vi vår ekonomiska politik.

När det gäller lönerna har jag ingen annan uppfattning än att parlament i både Sverige och Europa måste ha system och regler för detta, och vi håller oss till de regler som finns. Jag föreslår inga förändringar av vare sig statsrådets, riksdagsledamöternas eller EU-parlamentarikernas löner. Vi har de regler vi har, och de förefaller fungera rätt bra.

Anf. 17 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag är inte så säker på att Ellen tycker att det fungerar väldigt bra när vissa människor ska ha så höga löner medan andra får leva på 12 163 kronor i månaden.

Varför är det så viktigt för Moderaterna att Ulf Kristersson själv får en skattesänkning på 3 600 kronor i månaden medan Ellen får noll? På vilket sätt är detta inflationsbekämpning, Ulf Kristersson? Varför är det så viktigt att alltid stå på de förmögnas sida? Vad är det som säger att Ulf Kristersson är tjugo gånger viktigare i vårt samhälle än Ellen? Det är detta som är min fråga.

Inflationen har sjunkit undan i hela Europa på grund av sjunkande elpriser. Det har ingenting att göra med regeringens usla politik.
(Applåder)

Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är ändå lite uppfriskande att det finns en marxist kvar i Sverige – det är ändå lite piggt, tycker jag. Det säger också någonting om Centerpartiets kommande vändor. Det bästa hade varit 100 procents skatt, eller åtminstone höjd marginalskatt. Allting som Centerpartiet säger sig vara emot är precis det man kommer att få om Vänsterpartiet skulle bilda nästa regering tillsammans med Centerpartiet.

Det är lite uppfriskande – det finns lite olika uppfattningar i svensk politik!

Jag tror inte på jättehöga skatter. Jag tror heller inte på alltför låga skatter, för vi behöver en väl fungerande offentlig sektor.

Under en tid tog vi lejonparten av svenska löntagares löneökningar i skatt. Det var dåligt. Det försämrade på alla sätt. Det gav mindre pengar, också till staten. Det tog bort drivkraften att arbeta.

De allra flesta i Sverige inser nu att arbete är bättre än bidrag. Kvar står Vänsterpartiet.
(Applåder)

Anf. 19 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag vill prata med statsministern om jobben – igen.

Även om statsministern här hemma verkar vara oförmögen att sänka arbetslösheten vet vi att ett konkurrenskraftigt EU kan lyfta alla båtar – även Sveriges. EU har halkat efter både USA och andra länder, och klyftan

ser bara ut att öka. Vi är relativt sett fattigare och mindre produktiva. Vi spenderar mindre på forskning och utveckling. Listan kan göras lång.

Även om det var glädjande att höra statsministern ta upp EU:s konkurrenskraft i sitt inledningsanförande påminde det väldigt mycket om den inrikespolitiska debatten: Det sägs mycket, men resultaten uteblir.

Jag skulle vilja fråga statsministern vad regeringen konkret gör för att stärka EU:s konkurrenskraft och i förlängningen skapa fler jobb här hemma i Sverige.

Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Muharrem Demirok för en viktig fråga.

Som jag sa var konkurrenskraftsfrågorna uppe på förra Europeiska rådet, med Mario Draghis utmärkta rapport som grund. Jag skulle säga att det fanns bred enighet om diagnosen. Vi har halkat efter under 20 års tid. Detta är ingenting som har kommit plötsligt, men det är nu det har ställts på sin spets, av många skäl. EU satsar mindre på forskning och innovation. EU är regeltungt, till skillnad från USA. EU måste inte bli som USA, men det är ingen tvekan om att EU halkar efter.

Jag tror att jag inledningsvis nämnde vad vi tycker bör vara receptet: mer inre marknad, mer fri tjänstemarknad, mer digital inre marknad, fler frihandelsavtal och avregleringar. Som jag kanske antydde finns det inte någon enighet om detta i EU. En del länder tycker att mer reglering är svaret; jag skulle säga att det rör sig om de vanliga länderna.

Vi står upp för detta. Handelspolitiken är europeisk, och Sverige är ett extremt handelsberoende land. Allt vi kan göra för ett frihandlande EU som avreglerar ligger också i Sveriges intresse.

Anf. 21 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag hörde också statsministern nämna den gröna omställningen som en viktig del i det här. Det är inte bara företag och näringsliv här hemma i Sverige som pratar om detta och skriker efter en tydligare politik och enighet i det, utan den gröna omställningen är viktig runt om i hela Europa.

Politikerna här hemma i Sverige går olika vägar. Regeringen sänker ambitionerna, höjer utsläppen och sätter bromsklossar framför den gröna omställningen. Detta skapar tveksamheter, och det skapar inte förutsättningar för en ökad konkurrenskraft i en tid när EU borde kliva fram.

Vi ser också att arbetslösheten i Sverige inte bara har bitit sig fast utan ökar, just nu i alla grupper. Värst är det för våra ungdomar. Vi ser familjer som inte har råd att köpa julklappar till barnen och livsresor som uteblir.

EU behöver nu mer än någonsin ett ledarskap och ett samarbete som kan lösa dessa medborgares problem. När kommer de tydliga resultaten av regeringens politik? När kommer en politik för att sänka arbetslösheten? (Applåder)

Anf. 22 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag hör svepande anklagelser. Tala ur skägget i stället! Om det är så att Centerpartiet menar att en politik där drivmedel kostar 30 kronor litern hade varit bättre, säg då det! Säg att man inte ska ha råd att köra bil i Sverige! Om ni på allvar vill ha vindkraftsparker till havs och strunta i Försvarmaktens skarpa rekommendationer för svenska säker-

hetsintressen, säg då det! Ert lite svepande allmänna bludder som inte har någon substans inger inte respekt.

Jag tar hänsyn till svenska nationella säkerhetsintressen. Jag bryr mig alltså om ifall det tar minuter eller sekunder för Ryssland att nå svensk kust. Jag tar ansvar för svenska hushåll. De måste både klara av klimatomställningen och ha råd att ta sina barn till träningen och sig själva till jobbet.

Tala ur skägget i stället!
(Applåder)

Anf. 23 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Allmänt bludder, hör jag statsministern prata om. Jag tänkte gå in på en av de frågor som statsministern tog upp. I förra veckan kom regeringens besked att neka tillstånd till 13 vindkraftsparker med hänvisning till försvaret. Den före detta moderata försvarsministern Mikael Odenberg kallar det för en energipolitisk och näringspolitisk katastrof.

Givetvis måste vi ta hänsyn till försvarets behov och bedömningar vid utbyggnad, men regeringens konsekventa avslag missar energisäkerhetens betydelse för totalförsvaret, sänkar omställningen och gör det svårare för Sverige att nå de åtaganden vi har inom EU:s klimatlagstiftning Fit for 55.

Under vår tid i regering gav vi Försvarsmakten i uppdrag att titta på hur man kan lösa dessa frågor, men det uppdraget har regeringen tagit bort. Hur kommer det sig att statsministern har gjort det?

Anf. 24 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är precis tvärtom. Vi sa till Försvarsmakten: Vi har som ni vet den djupaste respekt för er svåra uppgift i det värsta säkerhetspolitiska läget på många år. Men ni kan inte bara svepande säga att ni är emot vindkraft till havs, utan ni måste beskriva konsekvenserna och förklara var det går och var det inte går. Försvarsmakten kom då tillbaka med en detaljerad redovisning.

Jag förstår nu att det finns andra säkerhetsexperter. En del är miljöpartister och andra jobbar i vindkraftsbranschen, surprise, surprise, och dessa vill överpröva Försvarsmaktens uppfattning. Låt mig då bara säga att jag står på Försvarsmaktens och svenska säkerhetsintressens sida. Jag tänker inte äventyra något och mot direkta rekommendationer bygga vindkraft på ställen som riskerar den svenska förmågan att skydda oss mot Ryssland. Var säkerhetsexperter och överpröva besluten, ni! Jag litar på de experter vi har.

(Applåder)

Anf. 25 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Statsministern ägnar sig åt guilt by association gentemot vissa personer. Samtidigt hoppar han över exempelvis Totalförsvarets forskningsinstitut som pekar på att möjligheten finns. Men det är uppenbart också allmänt bludder i detta sammanhang.

Andra Natoländer och EU-länder klarar detta, men i Sverige går det märkligt nog inte. Vi gav Försvarsmakten i uppdrag att titta på lösningar för hur man kan göra detta och proaktivt pröva vindkraften park för park och hitta de tekniska lösningar som finns och som andra länder uppenbarligen använder sig av. Men för ett år sedan tog regeringen bort detta upp-

Prot. 2024/25:29
13 november

*EU-politisk
partiledardebatt*

drag, och i år kom det ett blankt nej till alltihop. Det är märkligt och ett spännande samband.

Anf. 26 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Vi tycker uppenbart olika när det gäller att ta risker med det svenska försvaret i relation till havsbaserad vindkraft. Jag riskerar inte att mot bättre vetande äventyra svensk försvarsförmåga.

Vad Miljöpartiet av obegripliga skäl glömmer att nämna är det som fick ja. Ett tredje ja kom ju parallellt med de många nej. På två år har vi sagt tre aktiva ja till havsbaserad vindkraft. Ni lyckades med ett under åtta år. Vi vill ha detta där det gagnar svenska intressen av energiskäl och säkerhetspolitiska skäl. Ni förefaller att strunta i det senare, men det gör inte regeringen.

(Applåder)

Anf. 27 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Världens ledare samlas just nu på FN:s stora klimattoppmöte. Klimatkrisen är här och nu. Vi ser förändrade vädermönster, torka och översvämningar, senast i Spanien. Det oberäkneliga vädret leder till torka och missväxt och därmed stigande matpriser. Klimat och ekonomi hänger alltså samman.

Efter SD-regeringens tillträde har den svenska klimatpolitiken monterats ned. Regeringen för aktivt en politik för att öka de svenska utsläppen, och regeringens eget klimatpolitiska råd påpekar att klimatpolitiken inte hänger ihop med klimatretoriken.

Detta får direkta ekonomiska konsekvenser för vanliga hushåll. Havsvindkraftsprojekt i södra Sverige som skulle ge lägre elpriser läggs på is på grund av regeringens försämrade ekonomiska förutsättningar, och stora industriprojekt som skulle ge jobb skjuts på framtiden. Regeringen anmäls nu till EU-kommissionen för att Sverige inte når upp till ett enda av de europeiska klimatmålen, vilket gör att svenska hushåll riskerar dyra böter.

Herr talman! Sveriges välstånd grundar sig på att vi har legat långt fram vid stora teknikskiften så att investeringar och jobb har hamnat i Sverige. För några år sedan var vi på god väg även i den gröna omställningen, med utbyggnad av förnybar energi och en nyindustrialisering som tuffade på. Sverige var ett föredöme i världen. Jag kunde skryta med Sveriges gröna industriella revolution när jag stod bredvid Joe Biden på en pressträff i Vita huset. Sedan kom denna regering, och nu ser det helt annorlunda ut.

Man kan inte backa in i framtiden. Vi behöver en regering som visar vägen, bygger ut och växlar upp. Sverige behöver en ny riktning.

(Applåder)

Anf. 28 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi har tidigare i debatten hört hur Socialdemokraterna agerat i den europeiska migrationspolitiken. De sa ja till att finansiera migranttransporter över Medelhavet och motsatte sig byggandet av fysiska gränsbarriärer med mera, med mera.

Herr talman! Jag menar att det finns viktiga sätt att utveckla den europeiska migrationspolitiken, till exempel genom asylmottagande i tredjeland och att se till att människor som inte ska vara här – alltså illegala migranter, dömda brottslingar och så vidare – återvänder till tredjeland.

Det är viktiga åtgärder för att på riktigt nå en ansvarsfull och långsiktigt hållbar migrationspolitik.

Min fråga till Magdalena Andersson är varför Socialdemokraterna har så förtvivlat svårt att stå upp för den tuffa migrationsretorik man har i Sverige i den europeiska politiken, där man agerar precis tvärtemot.

Prot. 2024/25:29
13 november

*EU-politisk
partiledardebatt*

Anf. 29 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Efter tio års förhandlingar är nu den europeiska migrationspakten äntligen på plats. Den är ett resultat av ett brett samarbete i Sverige, där många partier har bidragit. Det skedde under det svenska ordförandeskapet och hade föregåtts av aktivt arbete i en socialdemokratiskt ledd regering. Den ansvariga kommissionär som äntligen lyckades sy ihop det här var socialdemokraten Ylva Johansson.

Den migrationspakt som gäller i EU nu och som kommer att skapa större ordning och reda i den europeiska migrationen har alltså i mångt och mycket tillkommit tack vare ett brett samarbete i svensk politik. Det ska vi ta åt oss äran av i Sverige, samlat. Det hindrar inte att vi behöver göra mer i Europa, inte minst för att människor som inte har rätt att vara här och inte får asyl ska återvända till sina hemländer.

Anf. 30 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att man kan ifrågasätta en del i den beskrivningen, framför allt när det gäller den socialdemokratiska kommissionärens roll. Men det kanske är en annan debatt.

Det jag egentligen undrar är hur man kan ha så hög svansföring som Socialdemokraterna har här hemma i Sverige. I sin retorik är man otroligt tydlig med att man minsann genomförde paradigmskiftet i migrationspolitiken och stramade åt. Samtidigt i den europeiska politiken, inte minst inom ramen för Europaparlamentet, motsatte man sig helt nödvändiga reformer för att få en ansvarsfull politik på plats i verkligheten – alltså inte i retoriken.

Fler och fler röster höjs i fler och fler länder för att ta ytterligare steg för en ansvarsfull politik när det handlar om asylmottagning i tredjeland och att utvisa människor till tredjeland. Min fråga till Magdalena Andersson är om Socialdemokraterna tydligt kan ställa sig bakom detta och gå med på den typ av åtgärder som ligger utanför pakten.

Anf. 31 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag skryter, men jag kan ju bara konstatera fakta. Den största omläggning av migrationspolitiken som gjorts i Sverige gjordes av en socialdemokratiskt ledd regering. Det var efter det att Fredrik Reinfeldts regering, där Ulf Kristersson ingick, genomfört den största liberalisering som någonsin gjorts i Sverige. I Ulf Kristerssons fall handlar det om att han under en lång politisk karriär hela tiden arbetat för fri invandring.

Vi socialdemokrater började redan 2015 arbeta för att Europa skulle ta mer gemensamt ansvar för människor på flykt som kommer till Europa. Det var en helt ohållbar situation där Sverige tog oproportionerligt ansvar. Därför behövde andra europeiska länder göra mer. Det står vi fortsatt bakom.

Vi tycker att migrationspakten är en bra lösning, men det innebär inte att vi inte tycker att fler människor som inte ska vara i Europa och som inte har uppehållstillstånd bör återvända till sina hemländer. Däremot är vi tveksamma till att svenska skattebetalare ska betala pengar till EU som sedan ska gå till andra EU-länder för att bygga barriärer. Det är ju deras ansvar. Men Jimmie Åkesson kanske är mer intresserad av att använda svenska skattepengar i andra länder.
(Applåder)

Anf. 32 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Låt oss fortsätta på det här temat. Sverige lägger i grunden om hela invandringspolitiken nu, och andra länder hämtar inspiration från vad vi gör. Hos vänsteralternativet finns tvärtom de som vill återställa migrationspolitiken till hur den var 2015 med mångdubbelt fler kvotflyktingar, flyktingamnesti, nej till återkallande av uppehållstillstånd, nej till stärkt återvandring och nej till kunskapskrav för medborgarskap – för att göra ett axplock från den vänstra sidan.

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centern går förstås längst, men även Socialdemokraterna vill mer än fördubbla kvotflyktingmottagandet under innevarande år. Min nyfikna fråga till Magdalena Andersson är: Med vilka på din sida i politiken tänker du fortsätta minska invandringen till Sverige?

Anf. 33 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Ulf Kristersson behöver be sina medarbetare kolla upp fakta innan han ställer sig i talarstolen. Vi har inget förslag om att utöka antalet kvotflyktingar i vårt budgetalternativ.

Jag kan också påpeka att Ulf Kristersson i sitt tidigare anförande påstod att man håller sig till det finanspolitiska ramverket. Men jag kan konstatera att i tre av tre möjliga budgetar har man inte gjort det. Ni lever alltså inte upp till 0,33 procents överskott och strukturellt sparande.

Jag kan också konstatera att vi socialdemokrater med det samarbete vi hade förmådde genomföra det största paradigmskifte i svensk migrationspolitik som någonsin skett, i åtstramande syfte. Det skedde 2015, eftersom den situation som skapats efter Ulf Kristerssons politik var helt ohållbar. Sverige kommer även fortsatt att behöva ha en stram migrationspolitik.

Anf. 34 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det där var ju så nära historieförfälskning man kan komma. En enda gång fattade Socialdemokraterna ett beslut, med ett närvarande – gråtande – grönt språkrör som under protest till slut till nöds kunde fatta några svåra beslut för att därefter börja förhandla med Vänsterpartiet om att gå i motsatt riktning.

Det är dessutom bara att läsa i den budget som Socialdemokraterna lagt fram, och som gäller för innevarande år, att ni ökar kvotflyktinginvandringen med 100 procent. Det är den budget och den politik som hade gällt nu om ni vunnit valet. Jag förstår att det inte är någonting ni är stolta över – ni har ju ändrat er i det budgetförslag som gäller nästa år. Välkomna! Men min fråga kvarstår. Med vilka – Centern, Vänstern eller Miljöpartiet – tänker ni fortsätta lägga om den svenska invandringspolitiken?
(Applåder)

Anf. 35 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, Ulf Kristersson, vi kan prata om vem som är stolt över sin historia!

Låt oss konstatera att det finns en person som står här framme som under årtionden har propagerat för fri invandring till Sverige, som kritiserade den sittande regeringen för att man förde en alldeles för stram migrationspolitik, som har suttit i regeringen och röstat ja för en av Europas mest liberala migrationslagstiftningar och som öppnade för den liberalaste arbetskraftsinvandringen i hela OECD. Den personen är Ulf Kristersson. Det är inte jag.
(Applåder)

Anf. 36 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Först vill jag kommentera det Ulf Kristersson sa. Det var otroligt onödigt att förnedra någon för att ha visat känslor på en presskonferens. Det var lite gubbigt.

Cykelbud, taxichaufförer och andra gigjobbare utnyttjas med usla löner och villkor i Europa. De företag som alla förstår är arbetsgivare smiter från sitt ansvar. Systemet med det som kallas gigjobb eller plattformsarbete kan också sprida sig till fler branscher.

Till skillnad från socialdemokrater i Europa och Norden har svenska Socialdemokraterna motarbetat en skärpning av regelverket för gigarbetarna. Det står i direkt konflikt med vad det Svenska Transportarbetareförbundet vill, nämligen att reglerna skärps på EU-nivå för att stärka gigarbetarnas löner och villkor. Varför valde Socialdemokraterna i Bryssel att rösta mot det direktivet?

Anf. 37 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag delar helt Nooshi Dadgostars uppfattning att det är orimliga villkor för gigarbetarna. Det är en modell som skapar ett låglöneproletariat och som riskerar att dumpa lönerna för andra löntagare. Jag tycker att utgångspunkten i Sverige alltid ska vara att man, när man arbetar, ska kunna leva ett gott liv på den lön man får. Jag delar alltså uppfattningen att hela gigekonomin är ett stort problem.

Stora delar av fackföreningsrörelsen vill att detta ska lösas avtalsvägen och att vi ska stå upp för den svenska modellen, där vi löser denna typ av problem via förhandlingar mellan fack och arbetsgivare. Detta är bakgrunden till de ställningstaganden som vi har gjort i EU.

Anf. 38 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag har förståelse för att andra fackförbund abstrakt kan tycka att det är viktigt, men de som de facto organiserar gigarbetarna – Transportarbetareförbundet – uppmanar svenska Socialdemokraterna att ändra sig. Vad gör Magdalena Andersson för bedömning av att man är helt ensam i Europa i den här frågan?

Det finns en bedömning som visar att antalet gigarbetare i framtiden kan bli explosionsartat stort och att gigarbete kan ta sig in i nya branscher så att arbetarna i slutändan tvingas bli egenanställda. Detta är det största hotet mot den svenska arbetsmarknaden och mot våra löner och villkor.

Varför har svenska Socialdemokraterna som enda socialdemokratiskt parti i Europa motarbetat förbättrade villkor för taxichaufförer, matbud och andra gigarbetare?

Anf. 39 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Den svenska modellen på arbetsmarknaden skiljer sig från den i många andra europeiska länder. Vi har en avtalsmodell där starka fackföreningar och arbetsgivarorganisationer tillsammans förhandlar fram villkoren för den svenska arbetsmarknaden. Detta skapar en flexibilitet där man snabbt kan anpassa sig till nya förhållanden som råder i ekonomin och på arbetsmarknaden.

I många andra länder sköts mycket av detta i stället lagstiftningsvägen. Jag tycker att det finns stor anledning att stå upp för den svenska arbetsmarknadsmodellen. Den har skapat en av de högsta sysselsättningsgraderna i Europa, den har skapat god reallöneutveckling under många år och den har skapat framgångsrika företag som både betalar sjysta löner och är konkurrenskraftiga.

Det är mot denna bakgrund som Sverige ofta sticker ut i EU när det handlar om omröstningar om arbetsmarknadsmodellen.

Anf. 40 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Kärnkraften förser oss med stabil baskraft och är en nyckel till att sänka våra koldioxidutsläpp. Jag välkomnar att Socialdemokraterna har börjat lätta på sitt kategoriska motstånd och ser värdet av kärnkraften i energimixen.

Detta verkar dock ha gått ert Brysselkansli förbi, Magdalena Andersson. På deras hemsida nämns inte kärnkraften någonsans, utan det handlar enbart om förnybar energi. När man tittar på hur ni har röstat framgår det också klart att Socialdemokraterna bedriver samma energipolitik i Bryssel som den som ledde till effektbrist i Sverige, med höga elpriser och import av fossil el när vinden inte blåser.

Min fråga till Magdalena Andersson är: Stöttar ni en utbyggnad av kärnkraften såväl i Sverige som i Europa?

Anf. 41 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Vi kan börja med att konstatera att regeringens energipolitik totalt har havererat. När man försämrade villkoren för den havsbaserade vindkraften, som skulle kunna ge södra Sverige lägre elpriser, lades vindkraftsprojekten på is.

Man har heller inte gjort tillräckligt mycket för att säkerställa att kommuner har incitament att säga ja till den landbaserade vindkraften, och när löftena om billig el via kärnkraft skulle prövas mot verkligheten visade det sig att regeringens kärnkraftsplaner riskerar att kosta svenska hushåll 8 000–10 000 kronor varje år i 35 år. Det blir dyrt.

I Europa är det upp till varje land att besluta om sina egna energisystem. Här kan jag konstatera att den svenska regeringen inte har nått framgång med sin energipolitik.

Anf. 42 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Magdalena Andersson, för svaret, som är ett icke-svar.

Att vi har en regering som helt lägger om energipolitiken just nu är det enda rätta för Sverige, för att företag och medborgare ska kunna lita på att elen finns där när den behövs, där den behövs.

Socialdemokraterna var med i en regering som lade ned kärnkraften och såg till att vi fick ett elsystem som vi just nu behöver sopa riktigt rent. Vi går från det som tidigare var ett helt förnybart system till ett system som nu är helt fossilfritt. Det är det enda rätta och riktiga om vi ska kunna få ned klimatutsläppen.

Jag vill ställa en fråga till Magdalena Andersson. Dörren till samarbete är fortfarande öppen, och vi krokas gärna arm när det gäller kärnkraftens framtid. Hur länge tror Magdalena att vi kan vänta på detta? Jag tror att vi behöver se till att vi tar en ansvarsfull energipolitik in i framtiden.

Anf. 43 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! I nästan varje debatt jag har med Kristdemokraterna säger de att det ska bjudas in till energipolitiska samtal, men vi väntar fortfarande på en inbjudan där hela oppositionen bjuds in till samtal om en bred energipolitisk överenskommelse. Detta är något som vi i oppositionen har krävt under lång tid, men vi har inte fått någon ordentlig inbjudan till de breda samtal som behövs.

Det är korrekt som Camilla Brodin konstaterar att regeringen har gjort helt om och lagt om energipolitiken helt. Nu säger man nej till den energiproduktion som skulle kunna ge svenska hushåll billig el i närtid. Den energiminister vi har riskerar att bli den första under lång tid som inte ser till att skaffa fram mer billig el. Det är klart att detta kommer att stå svenska hushåll dyrt.

(Applåder)

Anf. 44 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! För jättemånga år sedan avfärdade Magdalena Anderssons företrädare Tage Erlander det svenska medlemskapet i EG, eller EU som det heter i dag, som något som inte fungerade med vår neutralitet eller vår ekonomi. Detta har ändrat sig, vilket jag är väldigt glad för. Sverige hör hemma i centrum av Europa.

Ibland brukar jag fråga Magdalena Andersson om det inte är så att beslut ska fattas när det är relativt mycket lugn och ro. Jag tänker på frågan om euromedlemskap. Om Sverige ska vara en trygg hamn i ett tryggt Europa, som Magdalena Andersson hänvisade till i sitt huvudanförande, och om vi ska stärka den svenska positionen på den inre marknaden, blir vi då inte starkare med ett svenskt medlemskap i eurosamarbetet än med bara den svenska kronan?

Anf. 45 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Johan Pehrson för att jag får denna fråga igen. Jag diskuterar gärna och resonerar kring euron. Jag var väldigt aktiv i eurokampanjen senast vi hade folkomröstning och jobbade för att Sverige skulle kunna säga ja till euron. Nu var det inte detta som blev utfallet av

folkomröstningen. Men det är många år sedan, och mycket vatten har runnit under broarna sedan dess.

Jag har tidigare sagt till Johan Pehrson att jag tycker att argumenten för ett medlemskap har stärkts men att jag även tycker att argumenten mot ett medlemskap har stärkts. När det gäller argumenten för är det nu fler länder som är med i euron. När det gäller argumenten mot har mycket av det som nej-sidan varnade för – att det här i praktiken skulle vara en union där de länder som misslyckas med den ekonomiska politiken och drar på sig en hög statsskuld löser ut varandra – tyvärr också visat sig bli fallet.

Anf. 46 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret.

De centrala dokument som ligger på EU:s bord – vi har Draghirapporten, vi har Lettarapporten om den inre marknaden och vi har Niinistö's rapport om ett säkrare och tryggare Europa – handlar om sådant som ska genomföras för att vi ska stå starka i ett stormigt hav. Kom ihåg: För att Sverige ska vara starkt krävs ett starkt Europa!

Vi behöver sitta med vid de beslutsbord där de viktiga besluten fattas. Tror inte Magdalena Andersson att chansen för svenskt inflytande – från en svensk riksdag, en svensk regering och det svenska folket – ökar om vi sitter med när de ekonomiskt avgörande besluten fattas? För det krävs ett svenskt medlemskap i euron.

Många har dessutom varnat för det världspolitiska läget, och man ska inte utesluta att vi när som helst kan utsättas för ekonomiskt tryck som spekulation och fientliga attacker på den svenska kronan. Det kommer att skada vanligt folk.

Anf. 47 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet faktiskt inte hur det är för Elisabeth Svantesson nu, men under min tid som finansminister – i alla fall under de sista fem åren, tror jag – var jag alltid inbjuden till mötena när eurogruppen samlades och fattade beslut. Vi satt alltså runt bordet i alla fall när jag var finansminister, och vi hade också möjlighet att vara med i diskussionerna.

Om vi ska ha en seriös debatt vill jag säga att jag ser väldigt många problem med Europas konkurrenskraft. Jag ser en stel arbetsmarknad i vissa länder. Jag ser pensionssystem som inte fungerar och pensionsåldrar som inte är verklighetsförankrade. Jag ser en kapitalmarknad som inte fungerar, regleringar som är för stela och mycket, mycket annat. Jag tycker i ärlighetens namn inte att det faktum att Sverige inte har euro ligger särskilt högt upp på listan över Europas konkurrenskraftsproblem.

(Applåder)

Anf. 48 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det har som vanligt varit en uppfriskande debatt. Den har varit helt fokuserad på EU-politik men kanske också haft en och annan beröringspunkt med svensk inrikespolitik.

En sak som har diskuterats är migrationspolitiken. Jag tycker att det är ganska fantastiskt att se hur socialdemokrater och moderater nu slåss om vem som historiskt har varit mest ansvarslös i migrationspolitiken. Det är en utveckling som jag faktiskt har räknat med under ganska lång tid. Vi

har sett den i andra länder för ganska länge sedan, men för svensk del är det en ganska ny debatt.

Sanningen är den, herr talman, att både socialdemokrater och moderater historiskt har varit lika ansvarslösa i migrationspolitiken och bär ett lika stort ansvar för den situation som Sverige, liksom stora delar av Europa, i dag befinner sig i. Skillnaden är att den ena sidan har nyktrat till en hel del och visat i handling att man nu faktiskt vill göra någonting annat, medan den andra pratar och pratar men i handling tvärtom visar att pratet är just bara prat. När det kommer till kritan är de inte beredda att fatta de viktiga och avgörande beslut som krävs, vare sig här i vår kammare i Sveriges riksdag eller i den europeiska politiken.

Jag konstaterar också att Sverigedemokraterna alltså är motorn i det paradigmskifte som just nu genomförs fyra partier emellan, herr talman.

En annan intressant sak som jag fastnade för var att Daniel Helldén i dag sa att regeringen har fasat in fossila bränslen. Det kan man ju tycka när vi gör det möjligt för vanligt folk att köra sin bil till jobbet och skjutsa sina barn till skolan, fotbollsträningen eller vad det nu kan vara för någonting. Men de som har fasat in fossila bränslen i ett elsystem som har varit närmast fossilfritt är faktiskt de som bär ansvaret för att ha lagt ned vår fullt fungerande kärnkraft, och det är inte i första hand den här regeringen. Det är inte heller Sverigedemokraterna. Däremot har Miljöpartiet ett gigantiskt ansvar för det faktum att vi nu eldar en massa fossilt i Sverige.

(Applåder)

Anf. 49 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! I Sverige har vi en stark tradition av småskaligt kustfiske i Östersjön. Sill och strömming serveras till jul, midsommar, surströmmingspremiär och många gånger däremellan.

Sillen och strömmingen i Östersjön är dock akut hotad, och för att skydda beståndet har EU den så kallade femprocentsregeln. Den säkerställer att kvoterna sätts på en sådan nivå att fisken inte ska dö ut. Den här regeln vill Jimmie Åkesson inte ha, och när EU-kommissionen nyligen försökte få bort den valde Sverigedemokraterna som enda svenska parti att inte delta i omröstningen för att rädda den och fisken.

Även om man inte äter fisk, vilket Jimmie Åkesson inte gör, är ju sillen och strömmingen en omistlig del av den svenska folksjälen. Är den inte värd att stå upp för, Jimmie Åkesson?

Anf. 50 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är riktigt konstaterat: Jag äter helst annat än fisk, i synnerhet sill. Men det hör kanske inte hit, för det är väldigt många andra som uppskattar det. Det är säkert också väldigt bra föda för människor.

Den här frågan är dock ganska komplex, herr talman. När vi nu har ställt oss bakom regeringens position i de förhandlingar som har ägt rum har vi ju gjort det utifrån något slags bild av hur verkligheten faktiskt är beskaffad. Det är klart att man kan önska sig saker. Man kan lägga fram allehanda önskelistor, tycka att saker borde vara på ett visst sätt och så vidare, men sedan finns det ändå en verklighet som man måste förhålla sig till och navigera i. Det är precis det Sverigedemokraterna gör här.

Jag är ganska glad att det inte är socialdemokrater eller andra som har förhandlat de här frågorna utan att det trots allt är en regering som förstår

att man måste förhålla sig till verkligheten och inte till önskelistor som finns hemma i Sverige.

Anf. 51 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Nu svarade Jimmie Åkesson inte på frågan om femprocentsregeln. Sverigedemokraterna hade möjlighet att bestämma hur de skulle rösta i EU-parlamentet och valde att inte delta i omröstningen för att rädda den regeln.

Vad gäller EU-förhandlingarna på ministernivå om en minskning av det storskaliga industrifisket i Östersjön är de ett totalt haveri. Det storskaliga industrifisket behöver nämligen sättas på paus så att det lokala, traditionella kustfisket ska ha någon som helst möjlighet.

Som vanligt när det gäller Jimmie Åkesson pratar man väldigt gärna om att stå upp för svenska intressen i EU, men när det väl kommer till kritan för man en helt annan politik. Är det inte värt att stå upp för den svenska sillen och strömmingen, Jimmie Åkesson? Och är det ändå inte en form av hyckleri att prata om att stå upp för svenska intressen men inte göra det?

(Applåder)

Anf. 52 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Magdalena Andersson beskriver resultatet av förhandlingarna som ett totalt haveri, och det kan man tycka. Man kan tycka det, och man kan önska sig någonting annat.

Faktum är dock, precis som har påpekats från inte minst regeringens sida, att vi hade haft en helt annan situation om regeringen hade agerat på ett annat sätt, till exempel det sätt som Socialdemokraterna och den övriga oppositionen här ville. Nu har vi ändå lyckats nå så långt som det bedömdes vara möjligt att nå. Om Sverige inte hade deltagit i förhandlingarna över huvud taget – om regeringen hade lämnat förhandlingsbordet – hade resultatet förmodligen blivit ännu sämre. Det är genom den pragmatismen man står upp för svenska intressen.

Det finns väldigt mycket att säga om beslutsfattandet på europeisk nivå, och det finns väldigt mycket att säga om både de här frågorna och andra frågor där vi hela tiden tvingas kompromissa med länder som kanske inte ens är berörda av det som behandlas. Men det är den verklighet vi har att förhålla oss till, och jag har fullt förtroende för att regeringen gör det den kan för att värna svenska intressen.

Anf. 53 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! I dag ser vi hur EU:s regler tvingar allmännyttan, våra kommunala hyresbostadsbolag, att drivas med vinst, och det krävs utifrån EU:s regler att man ställer höga avkastningskrav på de bostäder som byggs. Det gör att hyrorna skjuter i höjden och att vi själva inte kan bestämma. Hela poängen med allmännyttan är ju att slippa just det och i stället kunna bygga bra till självkostnadspris. Det här gör att hyrorna blir alldeles för höga.

Sverigedemokraterna är mycket oengagerade i den här frågan och har inte gjort någonting för att vi i Sverige ska kunna styra över vår egen allmännytta. Anser Jimmie Åkesson att EU-regler ska styra allmännyttan,

eller ska vi i Sverige göra det? Vad tänker Sverigedemokraterna i så fall göra för att vi ska kunna bestämma över vår egen allmännytta?

Prot. 2024/25:29
13 november

*EU-politisk
partiledardebatt*

Anf. 54 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! I denna fråga och i en lång rad liknande frågor blir det allt svårare för oss att själva bestämma över sådant som vi tar för givet här hemma i Sverige för att allting regleras på EU-nivå. Det är själva problemet med dagens europeiska samarbete. Det finns väldigt starka krafter i inte minst Europa som vill ha mer och mer makt över de enskilda medlemsländerna, som vill centralisera så mycket som möjligt och som tar varje chans att göra det. Det gäller inte minst i de kriser som uppstår. Varje kris, från finanskris till eurokris och pandemin, används för att tillskansa denna europeiska elit mer och mer makt.

Jag är generellt motståndare till en sådan utveckling. Det gäller den här frågan, och det gäller alla andra frågor som inte är sådana att vi hanterar gemensamma problem. Svensk allmännytta är inte ett europeiskt problem, utan det är en svensk angelägenhet.

Anf. 55 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag blir mycket förvånad över Jimmie Åkessons svar, för det här pratet betyder ingenting i Bryssel. Där röstar man ju emot alla dessa saker. När vi vill förändra reglerna för allmännyttan röstar Sverigedemokraterna med Moderaterna i alla förslag.

När järnvägspakten hanteras i Bryssel röstar Sverigedemokraterna med Moderaterna och tycker att det är okej att vi har ett privatiserat järnvägs-system som inte funkar, som skapar brister i systemeffekterna och där tågen inte går. När vi diskuterar elmarknaden på EU-nivå står Sverigedemokraterna på Moderaternas sida och tycker att det är helt okej att vi har en marknad som gör att vi själva inte kan styra och sänka våra priser. Det här gör att den tyska energibristen kommer över till Skåne och höjer priserna där.

Ingenting håller ihop i Sverigedemokraternas EU-politik. Varför gör ni inte det ni säger *här* i Bryssel? Där gör ni precis tvärtom.

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är inte första gången vi står här i kammaren och slår olika omröstningar i Europaparlamentet i huvudet på varandra. Ni röstade si, och ni röstade så. Sanningen är att omröstningsförfarandet i detta sammanhang inte ens påminner om det vi har här. Man tar ställning till saker som de som trycker på knapparna många gånger själva inte begriper. Det gäller nog inte bara sverigedemokrater, utan det gäller alla som sitter där.

Jag tänker inte ta ansvar för någon enskild omröstning någonstans. Jag konstaterar bara att vår generella linje är den jag redogjort för. Sedan får de som röstar i Europaparlamentet redogöra för varför de väljer att i varje enskild omröstning rösta på ett visst sätt. Det kan jag inte redogöra för här och tänker heller inte göra det. Det är bättre att Nooshi Dadgostar vänder sig till dem som är insatta i vad dessa omröstningar handlar om.

Sverigedemokraterna bevakar svenska intressen. Vi gör det i Sverige, vi gör det i Europa och vi gör det i alla andra sammanhang.

Anf. 57 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Det sägs att trägen vinner, så därför tänker jag än en gång lyfta klimatfrågan med Jimmie Åkesson.

Sveriges företag vill se ambitiösa och långsiktiga spelregler när det gäller klimatet, även på EU-nivå – eller kanske allrahelst på EU-nivå. Jag ska inte hålla Jimmie Åkesson ansvarig för enskilda omröstningar, men det finns mönster som jag tänkte ta upp.

Sverigedemokraterna har i Bryssel varit det parti av de svenska partierna som flest gånger har röstat nej till klimatåtgärder. Men inte nog med det. Sverigedemokraterna är också ett av de absolut sämsta partierna när det gäller att rösta för klimatet. Av alla partier bland alla EU-länder är Sverigedemokraterna det parti som flest gånger har röstat nej till klimatåtgärder.

Jimmie Åkesson påstår sig vara Sverigevän, och då måste jag fråga: Varför röstar ni nej till alla de förslag som svenska företag vill se, som skapar svenska jobb och som skulle bidra till intäkter till svensk välfärd och ekonomi?

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att svaret är ganska enkelt. Är det dåliga förslag röstar vi nej, och är det bra förslag röstar vi ja. Mycket svårare än så behöver det inte vara.

Problemet med den europeiska klimatpolitiken i dag är att Sverige är så ofantligt bra när det gäller klimatet jämfört med stora delar av Europa. Vi ligger otroligt långt fram och har gjort så i decennier, långt innan vi hade Miljöpartiet i riksdag och regering. Vi ställde nämligen om tidigt. Och vad var det vi ställde om? Jo, det var primärt i elproduktionen. Det gjorde vi väldigt tidigt.

För mer än 50 år sedan fattade vi beslut om att vi ska ha kärnkraft som bas för vår elproduktion här i Sverige. Det har Centerpartiet väldigt länge varit emot, men jag hävdar att det var mycket bra. Det är den enskilt viktigaste klimatåtgärden. Den går vi nu vidare med tillsammans med regeringen för att få spaden i backen och få ny svensk kärnkraft på plats. Det är det enskilt viktigaste.

Dåliga förslag säger vi nej till.

Anf. 59 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tror att Jimmie Åkesson och jag skulle kunna komma överens om *en* sak. Sverige har varit bra. Sverige har varit ett föredöme i europeisk klimatpolitik. Men vi skiljer oss åt i en annan sak. Jag menar att Sverige inte längre är ett föredöme. Sverige är inte längre det land man följer i fråga om klimatåtgärder. Tvärtom tar man Sverige som ett skrämmande exempel.

Vi kommer alltid tillbaka till kärnkraften. Jag är beredd att göra det som krävs för Sverige och prata om fossilfri energi av alla slag. Jimmie Åkesson skulle kanske kunna ta upp det med Ebba Busch nästa gång de träffas. Bjud in till samtal så ska vi se till att skapa långsiktiga förutsättningar!

Låt oss för en sekund återgå till klimatpolitiken och jobben. Jag tycker inte att jag fick ett bra svar av Jimmie Åkesson om de omröstningar som sker på europeisk nivå. Nu är det Europa och EU som har ledartröjan i

klimatomställningen. Kommer vi även fortsatt att få se ”nej” till de klimatåtgärder som föreslås på europeisk nivå? Eller kommer vi att få se en politik även från Sverigedemokraterna som skapar jobb här hemma i Sverige, som ser till att svenska företag kan växa och som ser till att svensk välfärd får mer inkomster?

Prot. 2024/25:29

13 november

EU-politisk

partiledardebatt

Anf. 60 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Muharrem Demirok tar inte upp några konkreta exempel, så det är svårt att förhålla sig till det han säger. Men låt oss ta skogspolitiken som exempel. EU vill göra det svårare för svenska skogsägare att förvalta skogen på ett rimligt sätt. Det är klart att vi röstar nej till det och motverkar det så gott vi kan. När europeisk politik vill förbjuda bensin- och dieseldrivna bilar är det klart att vi röstar nej till det. Det är fullständigt verklighetsfrånvänt.

Dålig politik säger vi nej till. Finns det däremot bra och effektiva åtgärder säger vi ja. Jag tycker till exempel att det är utmärkt att man inom ramen för EU nu har öppnat för att vi ska kunna tillgodoräkna oss utsläppsminskningar som sker på vår bekostnad men i andra delar av EU. Det är ett typexempel på bra, effektiv klimatpolitik. Det är ju mycket billigare att minska utsläppen i ett land som har höga utsläpp än att göra det i ett land som Sverige där vi har relativt låga utsläpp.

Bra förslag röstar vi ja till. Dåliga förslag säger vi nej till. Svårare än så är det inte.

(Applåder)

Anf. 61 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag tänkte återvända lite till fisken. Magdalena Andersson frågade tidigare Jimmie Åkesson om partiets förhållande till Östersjön och sillen och strömmingen. Hon undrade vad partiet egentligen tänker och tycker i de här frågorna. Jag har också förstått att Jimmie Åkesson inte gillar fisk, men det har såklart ingenting att göra med politiken i sig.

En av de viktigaste sakerna för Östersjön, bortsett från kvoterna, är att ha kvar den så kallade nödbromsen, som innebär att man ska sluta fiska om risken för kollaps av fisken i Östersjön överstiger 5 procent. Ministerrådet försökte riva upp det här och avskaffa nödbromsen. När detta förslag togs upp i Europaparlamentets fiskeriutskott stod även Sverigedemokraterna upp för att man skulle avskaffa nödbromsen. Jag undrar vad Jimmie Åkesson egentligen tycker i frågan.

Anf. 62 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Finns det egentligen någon konflikt här i de frågorna? Min bild av den debatt som har förts, inte minst sedan de senaste förhandlingarna, är att vi i grunden vill samma sak. Vi vill slå vakt om det långsiktiga och slå vakt om att vi ska kunna ha ett kustfiske i framtiden. Nu försöker man hitta olika konfliktlinjer här i en fråga där jag inte upplever att det finns någon konflikt.

Den stora debatten har gällt det som jag också lyfte med Magdalena Andersson här: att man måste förhålla sig till hur verkligheten ser ut. Man kan inte bara skicka in önskelistor och sedan räkna med att de blir verklighet. Om vi hela tiden stirrar oss blinda på vår egen önskelista kommer vi inte att tas på allvar. Då lyssnar man inte på oss i förhandlingar, och då blir

det ännu sämre än vad det blir om vi ändå aktivt försöker delta i förhandlingar.

Återigen: Enskilda omröstningar i Europaparlamentet kan jag inte ta ansvar för. Ni får ta det här med dem som sitter och röstar. Det kan finnas tusen olika skäl till att man röstar på det ena eller andra sättet i Europaparlamentet. Det vet alla som har någon som helst koppling dit.

Anf. 63 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Vad är verkligheten i det här sammanhanget? Fiskeriförhandlingar är en sak. Här borde regeringen ha gått hårt in och stått upp för lägre kvoter. Det gjorde den inte, vilket är beklagligt.

När det gäller nödbromsen är det inte bara fråga om någon omröstning. Det handlar ju om Sverigedemokraternas representant i fiskeriutskottet och den personens förhållande till hur man ska göra när fiskbestånden håller på att kollapsa. Torsken har kollapsat, vilket är tragiskt. Om sillen kollapsar så kollapsar hela Östersjöns ekosystem. Det kommer att få enorma konsekvenser för de kustnära fiskarna. Det kommer också att få enorma konsekvenser för Sveriges idé om vad Sverige är. Någon surströmming kommer det inte att bli. Jimmie Åkesson måste ta ansvar för hur Jimmie Åkessons parlamentariker i Europaparlamentet röstar i en så viktig fråga.

Anf. 64 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Naturligtvis, Daniel Helldén! Självklart är det så att jag tar ansvar för den politik som Sverigedemokraterna bedriver, och det tänker jag inte sluta göra på något sätt.

Det jag försöker säga är att jag har svårt att spontant svara i detalj om vad som sker i en enskild omröstning inom ramen för Europaparlamentet. Det kan finnas tusen olika skäl till att man väljer att göra på det ena eller det andra sättet. Jag kan inte svara på vilka skäl det funnits till att vi röstat på ett visst sätt. Men jag återkommer gärna till det om det finns ett genuint intresse från Daniel Helldéns sida, för jag tycker att det är en fråga som är viktig att ta på allvar.

Jag kommer inte från en del av landet där man fiskar strömming, men jag kommer från en del av landet där man fiskar sill. Där är det här en identitetsnäring.

Detta är otroligt viktiga frågor. Det är viktigt att vi gör vårt bästa även inom den europeiska politiken för att kunna bevara det här inför framtiden. Där tror jag att vi är helt överens.

Anf. 65 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Jimmie Åkesson som handlar om långsiktigheten och om huruvida Jimmie Åkesson tror att ett starkare Sverige bygger på ett starkare Europa.

Vi ser utmaningarna från Kina, Ryssland och Iran. Vi ser hur de agerar mot Europa och mot Sverige. Det krävs därför att vi får ett djupare, starkare och mer uthålligt EU.

Jimmie Åkesson redovisade mycket ärligt här i inledningen hur han var djupt emot EU-samarbetet när han började sitt politiska engagemang men nu inser att det är viktigt. Tror Jimmie Åkesson att ett djupare, starkare och mer uthålligt EU gagnar Sverige mer gentemot Kina, Ryssland och Iran?

Anf. 66 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vet faktiskt inte vad det som Johan Pehrson säger betyder. ”Starkare och mer uthålligt” kan betyda precis vad som helst. Mer uthålligt i vilket sammanhang, i vilken kontext?

Även om jag inte riktigt köper Johan Pehrsons beskrivning av det jag sa om hur jag utvecklats i synen på EU-samarbetet är det väl ändå så att Sverigedemokraterna som parti har antagit en mer konstruktiv linje. Vi konstaterar att vi befinner oss i det här sammanhanget och att vi kommer att göra det under överskådlig tid. Då är det bättre att försöka arbeta konstruktivt för att göra det så bra som möjligt och så vidare. Där är vi helt överens.

Men när Johan Pehrson eller någon annan liberal i Sveriges riksdag pratar om ett starkare eller mer uthålligt EU brukar det betyda att vi ska skicka makt över precis allting till Bryssel. Det tycker inte jag att vi ska göra. Jag tror att det skulle vara dåligt, framför allt för just uthålligheten och långsiktigheten. Däremot tycker jag att vi ska fortsätta samarbeta och stärka samarbetet för att lösa gemensamma problem.

Anf. 67 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! När man pratar om ett djupare, starkare och mer uthålligt europeiskt samarbete handlar det till exempel om att fördjupa den inre marknaden för att öka Europas konkurrenskraft, om att samordna mer, om att satsa på forskning och om ett starkare ekonomiskt samarbete. Jag har förstått att Sverigedemokraterna är emot euron, vilket jag beklagar.

För att värna ett öppet Europa där vi tillsammans är herrar i eget hus krävs mer polisiärt samarbete. Det är tillsammans vi kan komma åt de gäng som inte känner några moraliska eller geografiska gränser, som statsministern sa. Vi måste göra mer tillsammans mot brotten på EU-nivå. Det kan vi göra även om vi bevarar europeisk kulturell mångfald, som Jimmie Åkesson slår ett slag för, vilket jag också gärna gör.

Anf. 68 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Johan Pehrson och Liberalerna är det bara floskler man hör. Fördjupa den inre marknaden för att öka Europas konkurrenskraft – vad betyder det i praktiken? Apropå vad statsministern sa i ett tidigare replikskifte: Tala ur skägget, Johan Pehrson! Vad är det för ytterligare makt ni vill skicka ned till Bryssel? Vilken mer makt ska Bryssel ha? Det är det som är intressant, inte flosklerna. Debatten blir bara intressant när Johan Pehrson och Liberalerna förklarar att man vill ge EU beskattningsrätt, att man vill ge EU:s polisiära organisationer polisiära befogenheter i Sverige och så vidare. Om man bara svänger sig med begrepp som att alla ska ha det bra och ingen ska ha det dåligt blir det ingen konstruktiv och intressant debatt.

Jag tror väldigt starkt på samarbete. Men jag tror också på att ett samarbete inte kan fungera långsiktigt om vi inte samtidigt har stor respekt för varje folks rätt att vara herrar i eget hus, det vill säga bestämma själva över sådant som är inre angelägenheter. Där skiljer vi oss åt, Johan Pehrson, och jag har respekt för det.

(Applåder)

Anf. 69 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! I samma vatten som våra barn leker i på sommaren längs med vår kust drar rostiga och oförsäkrade skepp runt med rysk sanktionerad råolja. Den så kallade ryska skuggflottan är Putins sätt att runda sanktioner efter den blodiga invasionen av Ukraina.

Genom komplicerade system lyckas Ryssland köra sina skepp under andra länders flagg och få ut oljan på världsmarknaden, och därmed göds Putins krigskassa. Så mycket som hälften av rysk oljeexport sker på det sättet. Även om det är våra farvatten, våra kustlandskap och våra känsliga marina miljöområden som hotas är det Ukraina som får betala det högsta priset för att Putins krigskassa inte sinar.

Om ett enda fartyg i den ryska skuggflottan spricker i fogarna eller går på grund kan vi förvänta oss en miljökatastrof i det redan utsatta Östersjön. Om ett enda fartyg kapsejsar eller släpper sin last är det kanske färdigbadat i Östersjöskärgården för många år framöver.

Till skillnad från vad Ulf Kristersson påstod här förut har regeringen varit mycket passiv i EU i den här frågan. Det är Vänsterpartiet som har drivit på. Nu har vi lyckats få igenom ett förslag i EU-parlamentet som går ut på att stoppa den ryska skuggflottan.

I morgon kommer Europaparlamentet att fatta beslut om förslaget på initiativ av Vänsterpartiet. Förhoppningsvis ser vi början på slutet för den ryska skuggflottan. Vi kan inte stillatigande se på när världens oljehandlare gnuggar sina händer över den ryska oljan.

En modig Ukrainapolitik utmanar också dessa intressen och sätter Ukrainas frihet främst. Inte en krona till Putin, inte en droppe olja i Östersjön och frihet åter till Kiev!

(Applåder)

Anf. 70 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Sverige och EU behöver mer och grön tillväxt. Det ena går inte att få utan det andra. Här finns en viktig skiljelinje mellan mitt parti och andra partier. Vissa till vänster tycks tro att näringslivet står i vägen för ambitiösa klimatmål. Vissa till höger tycks tro att en ambitiös klimatpolitik är ett tillväxthinder. Båda har fel.

Det är bara grön tillväxt och innovation som kan minska utsläppen. Det är de gröna företagen som skapar framtidens jobb. Det har det svenska näringslivet förstått. Man vill se skarpa och långsiktiga klimatmål av en anledning: Den som är först och bäst med den gröna tekniken och de gröna tjänsterna har en fantastisk konkurrensfördel mot omvärlden.

Men tyvärr ser vi något annat från vår svenska regering. Tidöpartierna verkar lyssna mer på klimatskeptiker och följer en oroväckande global trend där man backar från klimatmål, sänker ambitionerna och ökar utsläppen när vi behöver göra precis tvärtom.

Den som just nu tvivlar kan rikta blickarna mot Spanien och det helvete som de just nu genomlever på grund av klimatförändringarna. Vi ser det här hemma, och vi ser det runt om i EU. Moderaternas och Kristdemokraternas partigrupp i Europaparlamentet backar från effektiva klimatåtgärder.

Vi måste göra mer nu. Vi måste stärka det europeiska samarbetet. Vi behöver bli grönare och klokare. Allt annat är ett svek mot klimatet och vår framtid, men det är lika mycket ett svek mot svenska jobb och företag.

EU är avgörande för en grön framtid, och Sverige är avgörande för ett grönt EU.
(Applåder)

Prot. 2024/25:29
13 november

*EU-politisk
partiledardebatt*

Anf. 71 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Muharrem Demirok talar om klimatomställningen, något som jag uppskattar, och för det krävs låga elpriser för att slå ut den fossila energin. Vi lever i ett kallt land. Vi behöver låga elpriser, och vi har länge haft låga elpriser.

Nu ser vi hur de går upp och ned, och de blir mycket påverkade av den katastrofala energipolitiken i Tyskland. Det gör att vi får höga elpriser upp mot SE4, det vill säga södra Sverige, och till och med SE3. Experter på tysk energipolitik och tysk energi säger att Sverige måste göra allt för att få bort prissignalerna från Tyskland.

Bakgrunden till detta är att EU har en elmarknad som gör att vi får in de tyska priserna trots att vi har tillräckligt mycket energi för södra Sverige. Vad är Centerpartiets uppfattning? Stöttar man systemet där vi får in tyska priser till södra Sverige?

Anf. 72 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tror att svenska konsumenter har upplevt det på ett sätt som ingen annan har upplevt det. De har fått de tyska elpriserna rakt in i sina hushåll och har fått betala de priserna ganska dyrt.

Anledningen till att vi i Sverige har det system vi har är inte att vi själva valde att kliva in i ett system med elprisområde. Det blev en dom i EU som tvingade in oss i det.

Det man nu ser med Tyskland är att de skulle behöva göra samma sak. De skulle behöva se över sin egen energipolitik och se hur man delar upp det i landet så att de dyra priserna inte importeras till Sverige.

Att klippa kablar eller att stänga gränsen för svensk import eller export av el är inte rätt väg att gå. Däremot behöver Tyskland ta ansvar för en sund energipolitik, för en sund prissättning och för att det blir rättvisa priser runt om i hela Europa och att vi inte får in deras höga kostnader.

Anf. 73 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag hör en helt annan retorik nu från Muharrem Demirok än för något år sedan. Centerpartiet tyckte att det var mycket bra att vi hade den gemensamma elprismarknaden. Den skadar oss i Sverige allra mest därför att vi ligger så nära Tyskland och har så låga elpriser. Vi är de stora förlorarna på den europeiska elmarknaden.

Jag uppskattar att Muharrem Demirok nu vill göra en förändring av detta, och jag samarbetar gärna om det. Den som vill stoppa kablar är den svenska regeringen, Johan Pehrson och de andra. De har stoppat en kabel som hette Hansa Power Bridge därför att de inser att det bara kommer att höja priserna i södra Sverige.

Jag uppskattar de signaler som Muharrem Demirok ger. Han vill reglera exporten. Det är vad som gör att vi får in de höga priserna. Kan vi samarbeta om att reglera exporten, Muharrem Demirok, för att göra det som näringslivet vill, att stoppa prispåverkan från norra Tyskland in i Sverige?

Anf. 74 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag kan inte minnas att jag i något av det jag sa lyfte fram att vi ska reglera vår export. Det vill jag vara väldigt tydlig med. Sverige är i alla delar ett exportberoende land även när det kommer till energiproduktion.

Genom att exportera fossilfri, hållbar, grön el och billig el till Europa trycker vi undan väldigt mycket av det dåliga runt om på kontinenten. Men priseffekterna får inte spilla tillbaka över Sverige så som de gör.

Resten av Europa måste ta ansvar för sin energiproduktion. Man kan inte bara lita på att det finns bra billig energiproduktion i Sverige. Resten av Europa måste göra sin hemläxa.

Sverige behöver också öka produktionen av fossilfri, hållbar, grön el. Det är vår hemläxa att göra. I ett läge när Sverige behöver fördubbla sin energiproduktion ser vi nu tyvärr alla andra signaler.

Vi håller på att hamna i en akut energikris även här hemma i Sverige. Det är jag den första att beklaga.

Anf. 75 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Om man frågar två centerpartister får man tre åsikter. Detta uttalande tillskrivs den tidigare partiledaren Olof Johansson, och jag tycker mig känna igen mönstret lite grann.

Det framstår som att Centerpartiet vill vara ett parti här hemma och ett annat parti i Bryssel. Här hemma vill ni korta tillståndprocesserna på miljöområdet. I Bryssel röstar ni för fler regleringar. Här hemma vill ni vara skogsbrukets främsta förkämpar. I Bryssel röstar ni för den skadliga LULUCF-förordningen. Här hemma värnar ni yrkesfisket. I Bryssel kräver Emma Wiesner moratorium och förbud. Här hemma vill ni ge polisen fler möjligheter att använda sig av AI-teknik. I Bryssel röstar ni emot AI-akten, där AI kan användas för att bekämpa brott.

Jag bara undrar: Vilken linje är det som gäller?

Anf. 76 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag är, apropå de diskussioner vi har haft här, lite förundrad över att man kan komma tillbaka till detta att man inte förstår vår politik. Det gäller både här hemma och i EU.

Centerpartiet har två EU-parlamentariker, Emma Wiesner och Abir Al-Sahlani, som är de främsta förkämparna när det gäller skogens förutsättningar här hemma. De förstår att en svensk barrskog inte är detsamma som en grekisk olivlund. De förstår att AI-akten är viktig, men de ser också farorna med den. Jag tycker att fler EU-parlamentariker borde ta efter de centerpartistiska. De borde se att allting som sägs faktiskt inte är bra och att det finns faror med det som läggs fram.

Och när vi ändå pratar om kustfisket: Det oroar mig att Kristdemokraterna säger en sak här hemma och sedan åker ned till EU och förhandlar fram de absolut sämsta villkoren för svenskt yrkesfiske, för svenska kustfiskare och för svensk sill och strömming. Det är oroande att se det som ni gör.

Anf. 77 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Muharrem Demirok för svaret, men jag var inte riktigt klar. Här hemma pratar ni om reglerad invandring med ordning

och reda. I Bryssel gör ni allt för att försvåra förstärkningen av EU:s yttre gräns, och ni vill öka invandringen kraftigt. Här hemma håller ni rent mot antisemitism i ert regeringsunderlag, och ni gör det föredömligt. Samtidigt räcker Abir Al-Sahlani upp en blodfärgad hand i talarstolen och kräver att EU:s handelsavtal med Israel sägs upp. Medlemsländernas bestämmanderätt om skatter ska tydligen inte heller respekteras, för trots ert löfte röstar ni grönt i Europaparlamentet till nya egna medel.

Herr talman! Ibland måste man helt enkelt bestämma sig för en linje och hålla den. Men ni i Centerpartiet krånglar till det lite för er.

Anf. 78 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Centerpartiet är för en reglerad invandring, vilket vi också driver i EU-parlamentet av den enkla anledningen att Sverige är med i den migrationspakt som förhandlades fram. Jag har hört regeringsrepresentanter själva stå i den här kammaren och vara väldigt stolta över att man var med och drev igenom denna pakt. Är det då fel av oss att ställa oss bakom Europas migrationspakt? Är det detta som är Kristdemokraternas bild? Vill ni gå ifrån den europeiska migrationspakten och ha någonting annat i stället? Det är i så fall nya besked från den här kammaren till alla som lyssnar.

Centerpartiets linje i alla de här frågorna är tydlig. Stödet för judar runt om i hela Europa är osvikligt. Där är vi väldigt tydliga. Men det finns också all anledning att lyfta frågorna om det som sker i Gaza, på Västbanken och runt om i hela Mellanöstern. Vi måste kunna se olika delar av samma frågor utan att för den sakens skull backa när det gäller stödet till judar runt om i hela Europa.

Anf. 79 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Muharrem Demirok om euron. Liberalerna kämpade länge för att Centerpartiet när partiet lämnade ekohumanismen och började bekänna sig till liberalismen skulle bli medlem i den liberala partigruppen i Europa. Där är det viktigt att fundera på hur vi stärker det europeiska samarbetet och gör det djupare, starkare och mer uthålligt.

Då är också frågan om svenskt deltagande i eurosamarbetet viktigt. Det är viktigt att vi sätter oss vid det stora bordet och inte vid det lilla bordet, med länder som Ungern och andra som inte är med i eurosamarbetet. Så kan vi öka det svenska folkets inflytande över sin egen framtid i en orolig tid. Vad tycker Centerpartiet om euron?

Anf. 80 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Till att börja med vill jag ta upp det som Johan Pehrson sa i sitt första anförande i talarstolen. Jag tycker inte att man ska nedvärdera det svenska miraklet i USA 1994. Man ska inte ställa de här sakerna mot varandra. Ravellis och de övrigas insatser var fantastiska. Jag tyckte mig ändå höra en viss justering av detta.

När det kommer till euron och det fantastiska som sker runt om i Europa var även jag för eurosamarbetet när det begav sig, precis som jag har hört andra säga här i talarstolen. Svenska folket gav ett annat besked och gjorde ett annat val, vilket jag har full respekt för. Men det har gått lång tid sedan dess, och Centerpartiet har varit tydligt med att det behövs

en ny utredning kopplad till euron. Om utredningen visar att euron är bra för Sverige – låt oss då ta diskussionen! Om utredningen visar att euron inte är bra för Sverige får vi ha respekt för det också.

Jag är öppen för att titta på vägar framåt. Jag tycker inte att vi ska stänga dörrar vare sig för ett fortsatt nej eller för ett möjligt ja.

Anf. 81 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det tråkiga är att den arena där miraklet utspelade sig i USA på den tid det begav sig, när Sverige för 30 år sedan tog brons i VM i fotboll, är jämnad med marken.

Vi måste nu se till att Europas framtid inte jämnas med marken och att Sverige blir starkare genom ett starkare Europa. Då krävs det ett svenskt deltagande i eurosamarbetet.

Muharrem Demirok hänvisar till att han vill ha en utredning. Men skulle Centerpartiet självt, exempelvis i den liberala gruppen i Europaparlamentet, kunna lyssna på dem som säger att euron gör oss starkare tillsammans? Det ökar inflytandet för Nederländerna, för Finland och så vidare. Kan Centerpartiet ha en egen åsikt, eller är Muharrem Demirok slav under olika professorer som ska göra en utredning?

Anf. 82 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag förstår att avståndet mellan Liberalerna och forskning och vetenskap börjar bli allt större, vilket jag beklagar.

Centerpartiets ingång till att stärka EU ska det inte råda någon tvekan om. Men när det gäller att stärka EU i det läge vi står inför handlar det om freden, friheten och klimatet. Euron kan självklart vara en del av detta, men framför allt handlar det just nu om att försvara oss mot det enorma övergrepp som pågår i Ukraina. Jag hör nu europeiska ledare öppna upp för fredssamtal med Putin – på angriparens villkor! Det kan aldrig tillåtas.

Vårt viktigaste uppdrag just nu i den här kammaren är att se till att Ukraina aldrig förlorar kriget. Vi behöver se till att skicka Jas 39 Gripen och börja beslagta ryska egendomar även här hemma, som Kubal i Sundsvall. Det är för mig att stärka Europa. Det är för mig att sitta vid det stora bordet, och inte bara att sitta vid det utan också att visa ledarskap. Låt oss prata om euron, men låt oss börja i det som faktiskt gör skillnad för EU och Europa!

Anf. 83 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! Fossila bränslen utgör hela 38,6 procent av den totala elproduktionen inom EU. Det säger sig självt att det inte går ihop med våra klimatambitioner.

Efterfrågan på el ökar stadigt i takt med elektrifieringen av transportsektorn och industrin. För att möta efterfrågan behövs alla goda, fossilfria kraftslag. Vi behöver en stabil, förutsägbar elmarknad med effekt där den behövs och när den behövs.

Herr talman! För att uppnå detta funkar det inte att politiker ställer wokerörelsens dagsaktuella övertygelser framför fysikens lagar. Gång på gång springer politiker lobbyisternas ärenden på bekostnad av sans och balans i elsystemet. Vi ser det i Europa, och vi har sett det under socialdemokratiskt ledarskap i Sverige.

Konsekvenserna har varit höga elpriser och effektbrist i framför allt södra Sverige. När vinden inte blåst har vi behövt importera fossil el från våra grannländer. Väderberoende kraftslag är inte hela lösningen; de är en lösning som en del av en helhet.

Den här regeringen lägger nu om energipolitiken och bygger ut kärnkraften, som motarbetats under lång tid. Det är angeläget att Europa gör detsamma.

Herr talman! Sverige besitter unik kompetens, och den behöver vi dela med oss av. Vi i Kristdemokraterna vill att Sverige tillsammans med Finland tar på sig ledartröjan och initierar ett kärnkraftssamarbete på EU-nivå, ett Team Europa. Med ett gemensamt program för forskning och utveckling kan vi effektivisera processerna till ny kärnkraft.

Nu behöver vi ta ansvar och satsa storskaligt på kärnkraften i Europa. Koldioxidutsläppen ska sänkas, självförsörjningen ska stärkas och det ska inte vara så himla dyrt att vara svensk.

(Applåder)

Anf. 84 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tänkte att vi skulle prata om omröstningar i EU.

För mindre än en månad sedan fattade EU:s ministerråd och den kristdemokratiske landsbygdsministern Peter Kullgren ett beslut som är en direkt dödsdom för Östersjön. Fiskekvoterna höjdes med 108 procent i centrala Östersjön, i ett läge där allt industrifiske borde stoppas helt och hållet.

Kristdemokraternas förklaring har varit att Kullgren slogs tappert för att sänka fiskekvoterna men hade en majoritet emot sig. Kanske är detta Kristdemokraternas bästa försvar, men det är ett försvar som tyvärr ekar tomt när man också är det enda parti som säger nej till ett trålstopp i Östersjön och dessutom har en minst sagt tveksam relation till industrifiskets lobbyister.

Min fråga är egentligen: När ska Kristdemokraterna ta fiskefrågan på allvar och sätta Östersjöns bästa framför sitt eget?

Anf. 85 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Tack, Muharrem Demirok, för denna fråga! Jag tar den gärna.

Årets kvotförhandlingar i EU:s ministerråd var tuffa. Kvotförslagen under förhandlingarna från andra medlemsstater var mycket högre än kommissionens förslag. Är vi nöjda? Nej. Har vi gjort någon skillnad i restriktiv riktning? Ja. För första gången har vi en minister som är nere och förhandlar och får ned kvoterna. Vi landade ändå på det vetenskapliga rådets lägsta punkt, något som varken den förra eller förrförra regeringen lyckades med en enda gång.

Antingen står man på fiskens sida, eller så gör man inte det. Vi valde att sitta kvar och fick också resultat.

Anf. 86 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret från Kristdemokraterna. Faktum kvarstår dock fortfarande att man är det enda parti som är emot ett trålstopp.

Att hänvisa till tappra förhandlingar kan vara gott. Men faktum kvarstår också att fisken är hotad. Östersjön står inför en dödsdom om vi inte gör någonting allvarligt. Att hänvisa till samarbeten får inte vara ett svar bara för att man har misslyckats i förhandlingarna. Östersjöns kris är för allvarlig för det.

Detta är inte ett sätt att försöka skapa polarisering. Jag är genuint nyfiken – vilket jag tror att svenska folket också är, liksom alla vi som älskar Östersjön och faktiskt äter fisk: Hur kommer Kristdemokraterna att upp väga det misslyckande som skedde i förhandlingarna? Hur ser planen ut för att rädda Östersjöns fisk?

Anf. 87 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Om man vill ha ned fiskekvoterna och göra skillnad i Östersjön på riktigt borde detta arbete ha gjorts långt tidigare. Att vi är där vi är i dag beror inte på det Peter Kullgren gjort i ministerrådet just nu. Det vi har gjort just nu är att vi ändå har fått ned fiskekvoterna något. Om vi hade lämnat förhandlingsbordet hade de legat mycket högre.

Vi måste se till att jobba gemensamt med andra länder i EU. Om man tror att detta är en enskilt svensk fråga har man väldigt fel. Det är en EU-angelägen fråga. Om båda våra partier runt om i Europa tar sig i kragen och ser till att jobba för Östersjön och för fiskens överlevnad kanske vi kan uppnå någonting i rätt riktning framöver.

Anf. 88 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! En bärande del i EU:s klimatpaket Fit for 55 handlar om att öka andelen förnybar energi. Sveriges möjlighet att nå sitt åtagande har försämrats kraftigt med regeringens politik. I stället för att följa EU:s lagstiftning som alla länder gemensamt tagit beslut om försöker nu regeringen hitta på en egen tolkning av lagen.

Sedan regeringen tillträdde har utbyggnaden av förnybar elproduktion bromsats in. Senast avslogs 13 ansökningar om havsbaserad vindkraft på ett bräde – el motsvarande kanske 18 kärnkraftverk.

I den klimat- och energiplan som skickades in till EU har regeringen skrivit att Sverige klarar målet om förnybar energi om kärnkraften får räknas med. Detta är mycket märkligt. Menar Kristdemokraterna att kärnkraften är förnybar?

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 89 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Daniel Helldén!

Energipolitiken har en grundläggande bäring för att våra företag över huvud taget ska kunna bedriva sin verksamhet och för att våra medborgare ska kunna köra sina barn till och från skolan och ta sig till och från jobbet.

Att vi har fossilfri elproduktion är någonting vi i Sverige ska vara otroligt stolta över. Den innehåller bland annat kärnkraften och vattenkraften. Den har tagit oss dit där vi är i dag och också gjort att vi kunnat vara ett land att etablera sig i. Vi har tillförlitlig industri som ser Sverige som ett land att kunna investera i även fortsättningsvis.

Det vi gör just nu, genom att lägga om hela energipolitiken, är någonting som den här regeringen har tagit tag i därför att det som den förra regeringen gjorde var rent av skadligt. Att stå där med otroligt många fler terawattimmar som inte innehåller någonting är inte att ta ansvar för en energipolitik framöver. Därför behöver vi också se till att kärnkraften under lång tid finns kvar.

Anf. 90 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Camilla Brodin säger att vindkraften inte innehåller någonting. Det är också ett märkligt uttalande med tanke på att våra expertmyndigheter pekar på att det går alldeles utmärkt att bygga ett energisystem som bygger på förnybar el, där vindkraften är en av baspelarna. Det skulle vara konstigt om de sa: Nej, det är bara luft.

Jag tyckte inte riktigt att jag fick svar på frågan. Kristdemokraterna har ju ansvaret för en hel del av den politik som handlar om energi. Nu har man lämnat in ett dokument till EU där man i princip säger att kärnkraften är förnybar om den får räknas med. Då undrar jag återigen: Är kärnkraften förnybar?

Det är ganska noga i EU. Detta är en lagstiftning vi ska följa. Vi ska öka det förnybara. Då säger regeringen: Kan vi peta in kärnkraften och säga att den är förnybar klarar vi det. Är det så?

Anf. 91 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Herr talman! Kärnkraften är nödvändig i Sverige och Europa, också för att vi ska kunna göra oss av med beroendet av Ryssland, som har invaderat Ukraina. Europa behöver kunna stå på egna ben. Vi ser haveriet i Tyskland just nu och den energipolitik de haft. Tidigare kunde vi också höra ett utbyte här i kammaren där man pratade om Sverigepriser och så vidare, och det skyller man på den tyska energipolitiken.

Sverige är faktiskt ett av länderna som är ledande i Europa när det gäller att putta in kärnkraften för att ta ansvar för energipolitiken framöver. Kärnkraften kommer att behövas. Oavsett om Miljöpartiet tycker att den borde vara med eller inte hoppas jag att man ändå kommer att kunna se det i framtiden. Flera gröna partier runt om i Europa tar nu ställning för att kärnkraften kommer att vara en del av den energipolitiska lösning som Europa så väl behöver.

(Applåder)

Anf. 92 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr talman! Strömning och sill är själva navet, motorn, i Östersjöns ekosystem. I ett läge där strömningen har minskat med 92 procent de senaste 40 åren, torsken redan är utfiskad och Östersjön är på stadig kurs mot kollaps har fiskeministrarna i EU kommit överens om att dubbla kvoterna för fiske av sill och strömning i Östersjön nästa år. Det här är en katastrof.

Regeringen har uttryckt besvikelse över kvoterna. Det är ju ett steg i rätt riktning, från ett läge där regeringen snarast har agerat för att förvärra situationen i Östersjön.

Förra året uttryckte landsbygdsministern att han var nöjd med de skyhöga kvoter som det beslutades om då, nöjd över att ha kört över kommissionens förslag om fiskestopp och nöjd över att regeringen och rådet hade brutit mot nödbromsen i EU:s lagstiftning. Risken för kollaps av

strömmingsbeståndet var cirka 25 procent förra året. Lagen om nödbromsen kräver fiskestopp redan vid 5 procent.

Det finns ingen tid att förlora. För att kunna rädda det kustnära fisket och hela Östersjön måste vi lyssna på vad de kustnära fiskarna säger och göra det som krävs och har störst effekt i närtid. Vi måste stoppa industritrålningen, som fortsätter att dammsuga havet på fisk.

För att rädda Östersjön måste regeringen agera proaktivt och offensivt, lika offensivt som man agerat för att exempelvis stoppa EU:s lagstiftning och för att svara upp mot FN:s globala naturavtal och annan miljölagstiftning.

Nu måste allt göras för att mildra konsekvenserna av ministerrådets beslut. Om vi inte förändrar förvaltningen av Östersjön kommer vi att ta död på hela det här havet.

Anf. 93 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! De stora globala nätjättarna bryr sig inte om elevernas skolresultat på Almåsgymnasiet i Borås eller på någon annan skola för den delen. De bryr sig inte om bildningen. De bidrar snarare till den affektiva polariseringen. Nätjättarna bryr sig bara om annonspengar som flödar in genom deras beroendeframkallande algoritmer.

I dag pekar allt på att barns missbruk av skärmar slår hårt mot deras lärande och fysiska och psykiska välmående. Hjärnforskare, beteendevetare och barnläkare är alla eniga: skärmarnas algoritmer äter barnens framtid, och det kommer att förfölja dem hela livet.

För bara några dagar sedan varnade lärare vid Lunds universitet för att inte ens studenter som gått ut gymnasiet med högsta betyg orkar läsa längre texter. Någoting är allvarligt fel, herr talman.

Sverige är ett alldeles för litet land för att agera ensamt mot techjättarna och den skärmpandemi som slår mot elevers skolresultat runt om i Europa och inte minst i Sverige. Därför vill Liberalerna se en kraftfull europeisk strategi mot skärmhysterin, för att ge föräldrarna tillbaka den verkliga makten att sätta hälsosamma gränser för sina barn och för att hindra unga från att dras ned i ett mörkt kaninhål av fantasilöshet, stillasittande och mental ohälsa.

Det krävs en kulturförändring, och det snabbt. Det krävs åldersgräns för sociala medier, som är byggda för att stjäla ungas värdefulla pluggtid, och nattläs så att föräldrarna kan få barnen att somna i tid inför nästa skoldag. Det är bara tillsammans i Europa som vi kan sätta maximal kraft bakom krav på att de stora techjättarna ska ta totalt ansvar för sina produkter och giftiga och beroendeframkallande algoritmer.

Det är med mindre tid framför skärm och mer tid som ägnas åt lek, läsning och fantasi vi kan bygga ett skyddsvärn för ungdomar mot det som de själva kallar hjärnröta.

Anf. 94 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja prata med Johan Pehrson, oss liberaler emellan, om chat control, EU-förslaget som skulle innebära massövervakning av medborgarnas privata digitala meddelanden i en historisk skala.

Johan Pehrson är förvisso inte ensam i denna församling om att vilja införa chat control. Det vill fler i den här kammaren göra. Men Johan Pehrson är den enda av dem som leder ett parti som kallar sig liberalt. Inte nog med det, i våras gick Liberalerna till val på att stoppa chat control i Europaparlamentet. Men mindre än bara två veckor efter valdagen röstade de för det i riksdagen. Det måste ändå vara något slags rekord i hur snabbt man kan bryta ett vallöfte.

Nu är processen, tack och lov, pausad på grund av Nederländerna. Jag undrar därför om Johan Pehrson kommer att ändra sin inställning till chat control nu när han har fått en ny chans att stå upp för den personliga integriteten.

Anf. 95 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det är korrekt. På europeisk nivå arbetar vi stenhårt för att komma till rätta med det som plågar så många människor. Gång på gång plågas barn i Europa i den digitala åldern. Det begås mängder av brott som förstör allt vad frihet heter, där man förnedrar människor och där man förstör deras framtid. Allt det måste vi hitta sätt att komma åt.

Hittills har det funnits olika förslag. Det som nu ligger på bordet är klart mycket bättre. Den svenska regeringen ser fram emot att arbeta hårt för att kunna få en balanserad lagstiftning på plats. Även Centerpartiet borde, även om de ibland är lätt skärmhysteriska och tror att sanningen finns i skärmen, vara oroliga för de brott som begås i den digitala tidsåldern.

Anf. 96 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Johan Pehrson!

Låt oss slå fast det självklara: Samtliga partier i Sveriges riksdag gör allt för att bekämpa och stoppa spridningen av sexbrott mot barn. Den omtanken och omsorgen delar vi alla, och vi är beredda att göra väldigt mycket för det. Men det innebär inte att man ska slänga allt sunt förnuft över bord.

Att vara liberal handlar till stor del om att stå emot också sådant här. Om Liberalerna inte är villiga att stoppa chat control helt och hållet, finns det då någon möjlighet att de i alla fall kommer att ta initiativ till en ny analys av säkerhetsriskerna mot bakgrund av de varningar som kom från säkerhetstjänsten i Nederländerna och som gjorde att man stoppade – pausade – det här för en stund?

Kommer Johan Pehrson att begära det i det lilla momentum vi nu har fått? Eller kommer de att stå fast vid att detta ska gå vidare, som de röstade för i riksdagen?

Anf. 97 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det var fler partier som röstade för detta i riksdagen, om jag inte minns helt fel.

Jag tar vara på alla momentum som finns. Jag har ett intensivt samarbete med justitieminister Gunnar Strömmer. Vi pratar mycket om detta. Det är klart att vi, som Muharrem Demirok säger, inte ska slänga ut barnet med badvattnet. Men om man ska kontrollera övergrepp i den digitala miljön – människor får sina liv förstörda för all framtid – innebär det per definition att man måste vara beredd att gripa in och även komma åt de

digitala miljöer där den här skiten – ursäkta, herr talman! – som kränker människor och förstör deras liv förekommer.

Anf. 98 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Regeringen tillsatte i år en utredning för att främja ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk. Detta är en ambition vi gärna skulle vilja dela med regeringen, men det framgår allt tydligare att regeringens planer inte innehåller något som är vare sig långsiktigt hållbart eller konkurrenskraftigt.

Förra veckan kom mycket oroande uppgifter om att utredningen som arbetar med detta vill göra det lättare att avverka våra fjällskogar. Den fjällnära skogen behöver skyddas, inte avverkas i ännu högre takt. Det handlar om tusenåriga ekosystem som redan avverkas i snabb takt, och dessa förslag skulle elda på den utvecklingen på ett katastrofalt sätt.

Herr talman! Jag undrar hur Johan Pehrson tänker att Sverige ska skydda vår värdefulla natur nu när allt pekar på att Liberalerna och regeringen sätter alla intressen före miljön.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 99 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Vi som älskar att vara ute i skogen känner naturligtvis en oro för att det blir mindre naturskog kvar och för det som är så viktigt för Sverige på den andra sidan: ett skogsbruk som är rationellt och också är ett svar på frågan om hur vi ska klara klimatet och svensk ekonomi. Ett rationellt, anpassat svenskt skogsbruk kan hota de skogar som är fortsatt skyddsvärda.

Från Liberalernas sida pekar vi inte minst på vikten av att man skyddar fler områden, det vill säga att man använder statens resurser till att köpa in skogar och på det sättet skydda dem. Jag är dock den första att hålla med om att detta inte alltid är tillräckligt.

Anf. 100 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Det fanns i tidigare budgetar, innan den här regeringen tillträdde, pengar för att just köpa in fjällnära skog och skydda den. Det här är ett ekosystem som är både unikt och extremt värdefullt. Vi har precis haft FN:s toppmöte om den biologiska mångfalden. Detta är naturtyper som inte går att ersätta. Det pågår ett skogsbruk där som inte är bra; vi förstör något som vi inte kan få igen.

Med den här utredningens förslag riskerar vi att hamna i ett läge där detta kommer att gå ännu fortare. I stället borde pengar satsas på att köpa in skogen och se till att den står kvar så att vi inte ger oss på den fjällnära skogen.

Jag tycker att Liberalerna borde ha en politik som gör att vi skyddar den här skogen, men jag kan inte se att detta sker i den regering där Liberalerna sitter. Är det Liberalernas fel?

(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 101 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Vi kan göra ännu mer, men vi har aldrig haft så mycket skyddad skog som vi har i dag. Liberalerna arbetar för att skydda ännu mer av den skogen och för att se till att vi tillsammans med svensk skogsindustri, både stora och små skogsägare, gör allt vi kan. När jag träffar de senare är de väldigt tydliga med att de älskar sin skog. De vill inte lämna över några hyggesbruk till nästa generation. De jobbar på helt andra sätt för att bevara den biologiska mångfalden. Där har vi mycket vi kan ta till.

Att jobba tillsammans med industrin är viktigt, menar jag. Svensk skogsindustri är inte vad som helst. Det är en central del för att vi ska kunna betala för svensk välfärd och svenskt välstånd. Det finns ingen annan väg än att vi fortsätter använda detta gröna guld, men det måste ske ansvarsfullt.

Vi behöver skydda mer skog – det är Liberalernas definitiva åsikt.

Den EU-politiska partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 23 oktober justerades.

§ 3 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Ulrika Heindorff* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:184

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:184 Den ökande arbetslösheten bland unga av Jonathan Svensson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 12 november 2024

Arbetsmarknadsdepartementet

Mats Persson (L)

Enligt uppdrag

Johanna Johnsson

Rättschef

Prot. 2024/25:29

13 november

EU-politisk

partiledardebatt

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:193 Möjlighet till våb för äldre barn med psykisk ohälsa

av Åsa Eriksson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 28 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 november 2024

Socialdepartementet

Anna Tenje (M)

Enligt uppdrag

Johanna Mihaic

Rättschef

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet: RiR 2024:20 Distansarbete vid statliga myndigheter

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2024/25:42 till civilutskottet

2024/25:45 till finansutskottet

2024/25:47 till skatteutskottet

2024/25:48 till näringsutskottet

2024/25:51 till justitieutskottet

Motioner

2024/25:3242, 3246, 3253 och 3256 till justitieutskottet

2024/25:3260–3262 till socialutskottet

§ 7 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

Finansutskottets betänkande 2024/25:FiU15

Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden (framst. 2024/25:RB3)

föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 10.)

Utbildningsutskottets betänkande 2024/25:UbU5

Ett effektivare omställningsstudiestöd (prop. 2023/24:168) föredrogs.

Anf. 102 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! I dag står vi inför debatt och beslut angående regeringens proposition om ett effektivare omställningsstudiestöd. Den är i grunden välkommen, och vi socialdemokrater står bakom propositionen men vill uppmärksamma det särskilda yttrande som vi har i ärendet.

Vi socialdemokrater har sida vid sida med parterna och CSN länge efterfrågat åtgärder för att främja att fler får ta del av omställningsstudiestödet. Det har sedan första ansökningsomgången hösten 2022 varit ett mycket populärt stöd som har varit efterfrågat men som alldeles för många dessvärre har fått vänta på alldeles för länge. Därför är de föreslagna ändringarna av regelverket välkomna så att fler kan få besked snabbare och i tid. Detta kommer att stärka individens ställning på arbetsmarknaden.

Inledningsvis vill jag också betona att det är viktigt att sätta omställningsstudiestödet i dess rätta kontext, för detta är inte vilken reform som helst. Det är en reform som bygger på det fina med den svenska arbetsmarknadsmodellen, där parter – fackförbund och arbetsgivare – förhandlar om spelreglerna för den svenska arbetsmarknaden och där också staten är en viktig del i nästa skede av förhandlingen.

Reformen är en del av det nya huvudavtalet. Det är framförhandlat av parterna och staten, och det är därför viktigt att vi här i riksdagens kammare, som representanter för staten, känner ett stort ansvar för att vårda den överenskommelse som vi har på svensk arbetsmarknad.

Mot den bakgrunden är omställningsstudiestödet extra viktigt. Det ska nämligen stärka individens position på arbetsmarknaden, och därigenom ökar inte bara individens utan hela Sveriges konkurrenskraft.

Det är därför vi socialdemokrater har varit kritiska till hur regeringen har dragit benen efter sig gällande denna reform. Om regeringen i stället skyndsamt hade agerat och varit proaktiv hade många av de beslut vi fattar i dag redan kunnat vara på plats. CSN och parterna har i sina remissvar till både utredningen och propositionen varit tydliga med att det hade varit fördelaktigt om ikraftträdandet hade skett den 1 juli 2024 i stället för den 1 januari 2025. Det är därför vi socialdemokrater endast har ett särskilt yttrande; den tidpunkten har ju redan passerats.

Regler som regeringen, parterna och CSN bedömer som viktiga för att systemet ska kunna komma igång snabbare är vi självklart för, och detta är en viktig del av denna proposition. Det är en självklarhet att alla där ute som har sökt omställningsstudiestödet måste kunna få besked snabbare. Det är en självklarhet att den som söker stöd måste få veta om den har fått avslag eller bifall före studiestart – där är vi inte i dag. Där har vi mycket kvar att göra, och där har regeringen mycket kvar att göra. Annars är det högst troligt att individer kommer att säga nej till utbildning, och det är förödande, inte bara för individen utan för hela samhället.

Tyvärr ser vi att bara en bråkdel av dem som söker kommer att få stöd, och bara en bråkdel av de pengar som är öronmärkta av oss här i kammaren kommer att utnyttjas under perioden 2023–2026. Det kan handla om så

pass mycket som 10 miljarder kronor, allt enligt CSN:s egna beräkningar. Det är en anledning till att vi socialdemokrater har varit måna om att få på plats ett snabbare och tydligare regelverk. Regeringen borde ha varit mycket tidigare med detta. Om viljan hade funnits fanns kraften i oppositionen att behandla detta snabbare.

Det viktigaste är inte pengar här, utan det är de individer som söker omställningsstudiestöd. Det är dem som detta handlar om. Det är de som ska kunna stärka sin ställning på arbetsmarknaden genom utbildning.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att omställningsstudiestödet är en reform som kan vara en verklig förändringskraft både för individen och för samhället, men för att potentialen ska nås behöver regeringen vara mer handlingskraftig. Att regeringen har skjutit på ikraftträdandet är tyvärr inte bara en försening av ett löfte givet av staten till parterna utan också ett svek mot alla de individer som har sökt stödet men inte får något besked.

Vi socialdemokrater är tydliga med att vi står bakom både syftet och målet med reformen, men vi kräver också att regeringen ska vara handlingskraftig och visa ledarskap, så att omställningsstudiestödet blir så bra som det har möjlighet att bli.

(Applåder)

Anf. 103 LILI ANDRÉ (KD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för anförandet! Omställningsstudiestödet stärker den enskildes position på arbetsmarknaden och bidrar därmed till att säkra samhällets och näringslivets kompetensförsörjning. Det är vi alla överens om. Omställningsstudiestödet ger yrkesverksamma vuxna möjlighet att vidareutveckla sin kompetens, och därigenom hittar de vägen till nya utmaningar.

Intresset för omställningsstudiestödet har varit stort, vilket är mycket glädjande. Samtidigt har det stora antalet ansökningar och det komplexa regelverket skapat långa handläggningstider hos Centrala studiestödsnämnden, precis som ledamoten också sa i anförandet. Men det är alltså med anledning av att omställningsstudiestödet är ett helt nytt studiestöd, och administrationen av stödet har varit komplex och tidskrävande.

Regeringen har därför, herr talman, vidtagit ett antal åtgärder för att underlätta administrationen. Man har bland annat sett till att resurserna hos CSN har ökat de senaste åren. I dag har CSN de resurser och verktyg som behövs för att hantera det stora antalet ansökningar, vilket vi är väldigt glada för.

Min fråga till ledamoten är: Är Socialdemokraterna ändå nöjda med regeringens inlyssnande och att CSN nu genomfört ett gediget och hårt arbete för att komma i balans, så att de som söker omställningsstudiestöd ska få besked i tid?

Anf. 104 NIKLAS SIGVARDSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Lili André, för frågan! Nej, Socialdemokraterna är inte nöjda med regeringens agerande hittills. Det ska jag vara tydlig med att säga. Detta är faktiskt den första budget där regeringen ger de pengar som CSN kräver. Det är den budget som vi ska börja debattera i kammaren snart. Den budget som nu ligger på riksdagens bord är alltså första gången som regeringen tillskjuter de pengar som CSN hade behövt hösten 2022, våren 2023, hösten 2023, våren 2024 och hösten 2024 för att kunna leve-

lera svar till de tiotusentals som har sökt. Det är över 75 000–80 000 sökande till omställningsstudiestödet.

Vi är inte nöjda med att regeringen har agerat sent och dragit benen efter sig. Däremot tycker vi socialdemokrater, precis som jag sa i mitt anförande, att det är bra att denna proposition nu har kommit. Det är bra att regelverket blir tydligare och bättre för att handläggningen ska kunna gå ännu snabbare hos CSN. Men som jag också sa i mitt anförande skulle ju ikraftträdandet redan ha kunnat ske. Det hade kunnat ske den 1 juli 2024, så att den ansökningsomgång som var fram till den 1 oktober 2024 hade kunnat ha detta regelverk att utgå från.

Det står väl både i denna debatt och i andra debatter tydligt att det är bra att regeringen nu levererar den här delen. Men det är också tydligt att regeringen hade kunnat vara ännu snabbare och mer proaktiv tidigare.

Anf. 105 LILI ANDRÉ (KD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för svaret! Regeländringarna i dagens beslut gör omställningsstudiestödet mer effektivt och ändamålsenligt. Regeländringarna innebär också att bestämmelserna för omställningsstudiestödet förenklas och att möjligheterna att få omställningsstudiestöd för dem som arbetar inom ett bristyrke ökar. Det kommer också att vara möjligt att efter en viss tid på nytt kvalificera sig för omställningsstudiestöd.

Herr talman! Jag är glad över att vi har bred politisk enighet i dagens beslut och ser fram emot att få dessa regler på plats så snabbt som möjligt. Regeringen har tagit otroligt många fina initiativ för att det ska kunna bli en snabbare handläggning än vad som varit fallet tidigare.

Herr talman! Man ska komma ihåg att reformen var ett initiativ från Socialdemokraterna utan tanke på att säkerställa stödets genomförande. En del av de inkörningsproblem som fanns från början var sådana som alla aktörer visste skulle kunna uppstå då inget handläggningssystem var på plats. Allt fick genomföras manuellt.

Jag tycker mig förstå att Niklas Sigvardsson är mycket nöjd med det som denna regering ändå har uppfyllt och det resultat vi nu ser, nämligen ett effektivare omställningsstudiestöd som vi i dag bifaller.

Anf. 106 NIKLAS SIGVARDSSON (S) replik:

Herr talman! Min nöjdhet kan man väl diskutera. Däremot är det ganska tydligt att ledamoten försöker säga att alla problem är Socialdemokraternas fel.

Det var ju sju av åtta riksdagspartier som röstade ja till förslaget. Detta var en del av den stora huvudavtalsförhandlingen som gällde en helt ny och reformerad arbetsmarknad. Det handlade också om lagen om anställningsskydd och liknande. Det var extremt viktigt att dessa delar hängde ihop. När det gällde förändringarna i lagen om anställningsskydd skulle det de facto inte finnas något avtal om inte heller omställningsstudiestödet skulle finnas på plats.

På den svenska arbetsmarknaden är det ett väldigt effektivt givande och tagande. Vissa grejer är man nöjd med i en förhandling, och andra delar får man acceptera för det långsiktigt bästa.

Omställningsstudiestödet är verkligen segern för alla de löntagare och arbetstagare som finns ute i landet. Det är viktigt att komma ihåg att det var därför detta system måste komma på plats samtidigt.

Remissinstanserna var tydliga. Det går att se. Men det var en risk som alla de sju partier som röstade för detta förslag i kammaren, däribland Kristdemokraterna, tyckte var acceptabel på grund av att det var viktigt att få stödet på plats.

Men ingen skugga ska falla över CSN och alla dem som arbetar där. De har slitit hårt under de här åren för att se till att stödet ska komma ut. Däremot är det inget skydd för regeringen att säga att det var ett dåligt förberett förslag som alla röstade ja till och att man gör det bästa av det. Man hade kunnat vara mycket mer proaktiv. Man hade kunnat anslå mer pengar till CSN, som myndigheten krävde. Man hade kunnat jobba hårdare med att effektivisera regelverket – det som vi i dag fattar beslut om – och det hade kunnat vara på plats redan i juli i år.

Anf. 107 ANDERS ALFTBERG (SD):

Herr talman! För snart fyra år sedan begärde Svenskt Näringsliv, Förhandlings- och samverkansrådet PTK, IF Metall, Svenska Kommunalarbetsförbundet och Landsorganisationen att regeringen skulle modernisera arbetsrätten. I överenskommelsen efterfrågades ändringar i anställningskyddet, införande av ett nytt, parallellt studiestöd och ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Den nya lagen om omställningsstöd, som vi diskuterar i dag, trädde i kraft sommaren 2022.

Vi har vid olika tillfällen debatterat omställningsstudiestödet här i kammaren. Det mycket stora intresset och söktrycket har som bekant inneburit stora utmaningar. Bristande systemstöd tillsammans med ett snårigt regelverk har lett fram till alltför långa handläggningstider, som påpekats här tidigare. Bland annat har prövningen av etableringsvillkoret varit den mest tidskrävande delen av CSN:s prövning.

Herr talman! Den proposition som ligger på bordet här i dag bygger på förslag som CSN lämnade i rapporten *Uppdrag att ta fram förslag på regelförenklingar inom omställningsstudiestödet*.

Förslaget består i huvudsak av sju delar:

1. Etableringsvillkoret ska endast prövas genom inkomsten.
2. Det ska inte ställas krav på att förvärvsarbete har varit den studerandes huvudsyssla.
3. Utbildningens längd ska inte ha någon betydelse för när lagen ska börja tillämpas.
4. Den studerandes årliga inkomst ska kunna bestämmas tidigare.
5. Beräkningen av omställningsstudielånets storlek ska förenklas.
6. Det ska vara möjligt att få omställningsstudiestöd under fler veckor för att man ska kunna ställa om vid fler tillfällen i livet.
7. Det ska vara en ökad möjlighet till omställningsstudiestöd för dem som arbetar inom bristyrken.

Herr talman! Med föreslagna ändringar hoppas vi skapa ett mer effektivt och ändamålsenligt omställningsstudiestöd som ytterligare förbättrar förutsättningarna för vuxna att finansiera sina studier, vilket i sin tur stärker deras framtida ställning på arbetsmarknaden.

Anf. 108 LILI ANDRÉ (KD):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Herr talman! I dag tar vi beslut om ett effektivare omställningsstudiestöd. Detta stöd, som har funnits sedan 2022, är ett fantastiskt verktyg för att stärka individernas möjligheter att vidareutbilda sig – därigenom stärker de sin ställning på arbetsmarknaden – och för att rusta Sverige när det gäller kompetensförsörjning för en arbetsmarknad som förändras i snabb takt.

Herr talman! Svensk ekonomi går nu åt rätt håll. Tack vare bland annat regeringens framgångsrika arbete och ekonomiska politik har vi lyckats få ned inflationen. Vi ser nu tecken på att tillväxten tar fart. Vi står på en stabil ekonomisk grund, något som är särskilt värdefullt i en tid av global osäkerhet.

Samtidigt har vi fortsatt utmaningar, inte minst när det gäller kompetensförsörjningen för våra svenska företag och offentlig sektor. Regeringen arbetar målinriktat med flexibla utbildningsformer och med omställning på en alltmer föränderlig arbetsmarknad. Här, herr talman, spelar omställningsstudiestödet en avgörande roll.

I Konjunkturinstitutets återkommande undersökning framkommer detta: Under det fjärde kvartalet 2023 uppgav 26 procent av företagen att de har efterfrågat arbetskraft.

För att säkra Sveriges konkurrenskraft måste vi se till att de enskilda har möjlighet att utvecklas, ta till sig kunskap och byta bana om de så önskar eller behöver. Genom att underlätta för yrkesverksamma att ta del av utbildning och omskola sig stärker vi inte bara individerna utan hela vår ekonomi och samhällsutveckling.

Utbildning och vidareutbildning, herr talman, är investeringar för individen och för samhället. Teknikutveckling, globalisering och digitalisering har förändrat arbetsmarknaden och skapat ett nytt behov av kompetenser. Vissa yrken försvinner eller förändras medan nya branscher växer fram. Omställningsstudiestödet är en lösning för att säkerställa att svenska arbetstagare inte bara klarar sig utan också frodas och fortsätter att vara konkurrenskraftiga i denna nya verklighet.

Det handlar om framtiden för vår arbetsmarknad och om enskilda personers möjligheter till omställning och vidareutveckling i en föränderlig värld. Det handlar om att rusta dem för morgondagens arbetsmarknad.

Syftet med omställningsstudiestödet, herr talman, är att ge fler yrkesverksamma vuxna möjlighet att vidareutbilda sig och ställa om när arbetslivet kräver det. Vi vet att det är ett stort steg att byta karriär och vidareutbilda sig mitt i livet, särskilt när man har familj och andra åtaganden. Genom detta stöd kan osäkerheten kring studier minska och människor ges trygghet att våga satsa på sin framtid.

Prot. 2024/25:29

13 november

Ett effektivare omställningsstudiestöd

Tanken med omställningsstudiestödet är god. Men sedan införandet 2022 har det uppstått en del problem. Ett komplext regelverk har bidragit till långa handläggningstider hos Centrala studiestödsnämnden, CSN, som administrerar stödet. Det har fått till följd att många människor tvingas vänta länge på ett beslut men också att studenter inte vet hur deras ekonomi kommer att se ut och att studenter skjuter upp sina studier eller till och med inte genomför dem. Så kan vi inte ha det.

Nu underlättar vi för personer så att de kan planera sin vardag under studietiden och så att de vet bättre vad som gäller kring ekonomin. Nu löser vi de knutar som finns i regelverket för att korta handläggningstiderna och göra processen smidigare för dem som söker stödet. Med förslaget i dag förenklar vi reglerna, och det är vi kristdemokrater glada för.

Herr talman! Vi har också lyssnat på dem som har påpekat att det kan finnas behov av omställning vid flera tillfällen under arbetslivet. Därför har en särskild prioritering varit att underlätta för personer inom bristyrken att få detta studiestöd så att de kan utbilda sig inom nya arbetsområden. Det är en viktig åtgärd för att undvika inlåsnings effekter på arbetsmarknaden, där människor fastnar i yrken där deras fulla potential inte kan nyttjas.

Herr talman! Oppositionen har lyft frågor om genomförandet av reformen. Här vill jag vara tydlig. Vi har lyssnat på remissinstanserna och de berörda myndigheterna.

För att minska handläggningstiderna och den administrativa bördan har vi infört förenklingar. Det gäller till exempel etableringsvillkoret. När det gäller arbetsvillkoret är det prövningen av etableringsvillkoret som har visat sig vara den mest tidskrävande delen av handläggningen eftersom det omfattar en så lång tidsperiod. Denna förenkling minskar de långa handläggningstiderna och säkerställer att de som behöver stödet får det i rätt tid.

Herr talman! Vår regering har arbetat hårt för att åtgärda detta problem för att omställningsstudiestödet ska fungera som det ska. Vi har nu gjort nödvändiga förändringar i regelverket och tillfört resurser för att CSN ska kunna hantera ansökningar mer effektivt. Vi har också skapat en hållbar budget, vilket innebär att fler vuxna nu kan påbörja sin utbildning utan att behöva oroa sig för långa väntetider.

Vi har alla ansvar för att rusta Sveriges arbetsmarknad för framtiden, herr talman. Genom ett effektivare omställningsstudiestöd tar vi ett stort steg för att rusta enskilda personer och arbetsmarknaden när det gäller framtidens kompetensbehov.

Med detta, herr talman, yrkar jag återigen bifall till utskottets förslag i betänkandet. Jag ser fram emot att tillsammans med övriga partier bygga ett starkare och mer kompetensutvecklat Sverige.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

Trafikutskottets betänkande 2024/25:TU4

En effektivare och mer rättssäker klampning (prop. 2024/25:14)
föredrogs.

Anf. 109 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Jag vill passa på att hälsa våra åhörare på läktaren välkomna. Ni kanske sitter där och undrar varför vi är så få här inne nu när vi ska debattera. Men det beror på att trafikutskottet i dag hanterar och debatterar ett ärende som handlar om klampning av fordon, alltså när man låser fast fordon, och då är det oftast bara vi som sitter i utskottet som är här.

Herr talman! I dag debatterar och beslutar vi om regeringens proposition om en effektivare och mer rättssäker klampning. Men låt mig börja i ett litet bredare och större perspektiv.

Sverige är ett relativt sett litet men väldigt starkt exportberoende land. Vi är tillskyndare av frihandel och EU:s grundläggande delar om frihet för varor och tjänster. Jag tycker att det är viktigt att påminna oss och varandra om detta i dessa tider av ökad nationalism, protektionism och polarisering.

Öppenhet mellan länder måste också följas av tydliga regler och villkor som inte snedvrider konkurrens och som även säkerställer trygga och sjyssta villkor för dem som har vägen som arbetsplats. Vi måste med alla medel främja en transportbransch där det inte finns utrymme för fusk, kriminalitet eller oseriösa aktörer som utnyttjar arbetskraften genom slavkontrakt.

För oss socialdemokrater är ordning och reda på våra vägar en prioriterad fråga. Mobilitetspaketet som beslutades av EU-parlamentet 2020 är grunden för en sund och rättvis konkurrens, goda arbetsvillkor för alla anställda och säkerhet på vägarna inom hela den europeiska transportsektorn, och det var Socialdemokraterna som drev på för att få igenom mobilitetspaketet under förra mandatperioden. Det handlar om att svenska löner och villkor ska gälla på svenska vägar. Det handlar om krav på vilotider, smarta färdskrivare och förarnas rätt att kunna komma hem regelbundet. Det ska vara stopp för cabotagefusk och krav på att utländska fordon ska åka hem minst var åttonde vecka.

Vidare är det också viktigt att polis och tull har möjlighet att låsa fast fordon som bryter mot regler eller är en fara i trafiken. Regeringens förslag om en utökad klampning är bra och ett steg vidare i att skärpa kontrollen, men sammanfattningsvis är det också viktigt att konstatera att vi, oavsett vilka regler vi beslutar om i den här kammaren, också behöver säkerställa att reglerna efterföljs och kontrolleras. Därför berör denna fråga också förutsättningarna och resurserna till exempelvis polis- och tullmyndighet.

Den socialdemokratiska regeringen gjorde därför också stora satsningar på ökade kontroller genom öronmärkta resurser till Polismyndigheten, vilket faktiskt har lett till att vägkontrollerna har ökat. Nuvarande lagstiftning medger klampning längre än 36 timmar för att hindra trafik med fordon som är en påtaglig fara för trafiksäkerheten och att åtgärden får kvarstå till dess att det inte längre finns skäl för det.

Den nya lagen är i huvudsak ett förtydligande och en omstrukturering av redan gällande bestämmelser, och vi socialdemokrater har inget att invända mot detta.

Med mobilitetspaketet lade vi grunden för en sund konkurrens på vägtransportområdet inom EU, och det är bra med en bred politisk samsyn när det gäller regeringens proposition om en effektivare och mer rättssäker klampning. Det är viktigt att Sverige ligger i framkant för en hållbar och rättvis transportsektor där chaufförernas arbetsvillkor och säkerhet på vägarna sätts i främsta rummet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 110 PATRIK JÖNSSON (SD):

Herr talman! Äntligen har vi fått igenom denna för tunga transporter så viktiga lagstiftning! Jag vill börja med att yrka bifall till propositionen.

Klampning är, något förenklat, att kvarhålla ett fordon med hjälputrustning som omöjliggör vidare färd. Detta hindrande av fortsatt färd kan till exempel ske av trafiksäkerhetsskäl eller om färden på annat sätt sker i strid med gällande regelverk. Den nu gällande lagstiftningen, som vi sverigedemokrater under många år har kämpat för att ändra, har exempelvis bara medgett kvarhållande av ett fordon i 36 timmar, varefter man enligt lag har varit tvungen att avlägsna klampningsutrustningen. Det är alltså det vi ändrar på med denna proposition.

Herr talman! Sverigedemokraterna bockar nu av ett vallöfte genom att ta bort den bortre tidsgränsen, detta i syfte att grunden för klampningen ska ha åtgärdats innan fortsatt färd kan återupptas. Grunden kan vara av trafiksäkerhetsskäl eller ekonomiska skäl. Det har förekommit att företag och förare har väntat ut de 36 timmar som en åtgärd får bestå för att därefter köra vidare. Vi kan konstatera att effekten av klampningen i dessa fall blir begränsad, utan avgörande betydelse eller snudd på verkningslös. I vissa fall har klampning också inneburit att föraren har passat på att ta ut sin lagstadgade veckovila. Även då försvinner syftet med klampningen. Vidare har både Transportstyrelsen och Polismyndigheten gjort egna uppföljningar och sammanställningar på området som bekräftar vår bild.

Nu föreslår vi, tillsammans med regeringen, en ny klampningslag som ersätter den gamla lagen om åtgärder vid hindrande av fortsatt färd. I den nya lagen finns bestämmelser om förbud mot ett fordons fortsatta färd för att säkra verkställighet av sanktionsavgifter på vägtrafikområdet, hindra fortsatta överträdelser av yrkeslagstiftningen och hindra trafik med trafikfarliga förare eller bristfälliga fordon.

För att säkerställa att förbudet följs får vissa föremål som behövs för färden omhändertas och fordonet klampas. Den nya lagen innehåller ingen tidsgräns för hur länge förbud och åtgärd får gälla. Poängen med den nya lagen är att klampningen ska bestå till dess att sanktionsavgift har betalats eller när det annars saknas skäl att upprätthålla förbudet.

Som nästa steg vill Sverigedemokraterna se stärkta kontroller på väg. För att effektivisera kontroller på väg vill vi skilja verksamheten från den ordinarie polisverksamheten och lägga den under en särskild enhet inom polisen som ansvarar för kontroller av den yrkesmässiga trafiken. Enheten ska ha egen styrning, frikopplad från regioner och lokalpolisområden, och

styras av en egen budget. Man kan jämföra med Ekobrottsmyndigheten eller Säkerhetspolisen.

Herr talman! Sverigedemokraterna och regeringen visar här att vi tar frågan om sjysta villkor för den yrkesmässiga trafiken på allvar och att vi kommer att fortsätta arbeta för att värna alla de seriösa åkerier som drabbas av konkurrensen från oseriösa åkare.

En slopad tidsgräns för klampning borde ha varit genomförd för länge sedan. Äntligen, herr talman, får vi detta till stånd.

Anf. 111 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Situationen på svenska vägar måste förbättras. Konkurrensen från olagliga utländska åkerier pågår dagligen och måste bort. Dessa olagliga åkerier struntar i lagar och regler. De struntar i kombi- och cabotageregler och regler för kör- och vilotider. De struntar i avgifter och miljöhänsyn. Detta innebär också uteblivna skatteintäkter i landet och att lagliga åkerier konkurreras ut av dessa olagliga transporter. Inte nog med det: De olagliga transportföretagen förser också den svenska marknaden med knark, alkohol med mera, och de kör stöldgods ut ur Sverige.

Herr talman! Alliansregeringen såg redan 2012 att detta var ett växande problem. Alliansregeringen tillsatte då en parlamentarisk utredning som presenterade skarpa förslag. Detta resulterade i en proposition med en ny lagstiftning om klampning, sanktionsavgifter och beställansvar. Det var en bra början, men inte tillräckligt.

Herr talman! I valrörelsen 2014 var flera socialdemokratiska företrädare ute och talade om att om de bara vann valet skulle de verkligen införa klampning ”på riktigt”, det vill säga att klampningen skulle bestå till dess bristerna var åtgärdade och böter och avgifter var betalda.

Socialdemokraterna vann valet 2014, men de införde ändå inte någon klampning på riktigt utan utökade endast tiden för att klampa från 24 timmar till 36 timmar. Det innebär i praktiken att efter 36 timmar kan en lastbil i dag kopplas loss, fortsätta sin olagliga färd och lämna landet. Trots åtta år vid makten lyckas S-regeringen inte att införa klampning på riktigt trots att man har lovat det i valet 2014.

Man kan verkligen inte beskylla S-företrädare och S-regeringen för att hålla sina vallöften och inte heller för att jobba speciellt snabbt. Det tog alltså tid och blev ändå fel med S-regeringen. Det var åtta förlorade år i fråga om klampningen.

Herr talman! Vår nuvarande regering med moderater, KD och liberaler och stöd av Sverigedemokraterna har nu på två år lyckats införa klampning på riktigt. Äntligen, får man väl säga. Detta är ett efterlängtat beslut som kan hjälpa till att stoppa den olagliga yrkestrafiken på våra vägar. Därmed kan konkurrenskraften för den lagliga lastbilstrafiken stärkas, vilket är mycket bra. Detta är ett led i att få bort de olagliga transporterna från landets vägar.

Herr talman! Det behöver göras mer. Det behövs fortfarande en bättre samordning mellan ansvariga myndigheter för att ännu mer konkret kunna stoppa olagliga transporter och olagligt gods som kommer in i och förs ut ur Sverige. Det arbetet fortsätter. Olagliga åkerier ska inte göda den grova brottsligheten i Sverige.

Prot. 2024/25:29

13 november

En effektivare och mer rättssäker klampning

Jag välkomnar den nya lagen som kan hjälpa till i arbetet med att stoppa de olagliga transportererna, som ofta är själva blodomloppet för den kriminella brottsligheten i Sverige.

Herr talman! Jag yrkar bifall till propositionen, och jag vill rikta ett stort tack till alla Tidöpartierna för ett gott jobb som har resulterat i att vi kan stoppa och klampa olagliga åkerier på riktigt. Nu tas tidsbegränsningen på 36 timmar bort, och klampningen kan bestå till dess sanktionsavgifter är betalda och brister är åtgärdade. Den nya lagen börjar gälla den 1 januari 2025.

(Applåder)

Anf. 112 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med Sten Bergheden om mycket i det han redogjorde för i sitt inlägg. Vi vill samma sak. Vi vill få bort kriminalitet, fusk och oseriösa aktörer från transportbranschen. Det är helt riktigt också som ledamoten säger, nämligen att mycket av organiserad brottslighet och gängkriminalitet kan kopplas till transportbranschen, som blir blodomloppet i deras verksamhet.

Nu är det Sten Bergheden med kamrater som har ansvar för vägen framåt. Socialdemokraterna såg till att verkligen prioritera frågan när det gäller ordning och reda på vägarna och klampning. Det infördes en lag 2014. Den hade en tidsgräns på 36 timmar, men möjligheten fanns att förlänga. Det är viktigt att det faktiskt blir rätt i debatten. Det var klampning ”på riktigt”, kan man säga.

Den nya lagen innebär egentligen inte någon dramatiskt stor skillnad. Det kan också vara viktigt att säga.

EU-domstolen gav besked i oktober om att man underkänner kravet att utländska fordon ska tillbaka till hemlandet efter åtta veckor. Det är också en del i mobilitetspaketet. Vad anser Sten Bergheden och hans kompisar att man ska göra för att faktiskt återställa kravet?

Anf. 113 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågorna, Carina Ödebrink.

Först och främst kan jag svara på den sista frågan. Självklart kommer vi att följa frågan noga och se var den landar. Sedan vill jag korrigera ledamoten lite grann med tanke på att den proposition som lades fram 2014 innehöll ett förslag om 24 timmar, och sedan justerades förslaget upp till 36 timmar något år senare. Det var i sig bra.

Socialdemokraterna var högljudda i hela valrörelsen om att det var för snävt med tid tilldelat för klampning, vilket jag kan hålla med om, men man skulle klampa ”på riktigt”, alltså till dess ärendet var klart. Då har alltså Socialdemokraterna haft åtta år på sig, och Carina Ödebrink säger att denna fråga har varit prioriterad. Men det är en prioriterad fråga som man inte har lyckats lösa ut på åtta år genom att få fram ett förslag om klampning ”på riktigt”. Då kan vi fundera över hur lång tid det tar att hantera frågor som inte är prioriterade. Det är anmärkningsvärt att det ska ta åtta år att lösa en sådan fråga, med tanke på att vi har löst den på två år.

Anf. 114 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Sten Bergheden uppfattade detta, men den nuvarande lagstiftningen har en tidsgräns på 36 timmar. Den tidsgränsen

kan förlängas om behoven finns. Tidsgränsen kan man inte komma ifrån, utan så är det.

Oavsett vilket beslut vi fattar i kammaren är det viktigt att vi bejaktar att tidsgränsen tas bort. Men om man inte kan följa upp det som görs blir lagen tämligen tandlös. Det är en viktig fråga att se till att polisen och tullmyndigheter har resurser för att göra de nödvändiga kontrollerna och vara ute på vägarna.

Jag hade gärna sett att Sten Bergheden har en uppfattning i frågan om kravet på att utländska fordon ska tillbaka till sina hemländer efter åtta veckor. Att följa upp frågan är ett svar som passar in på allt. Om vi ska säkerställa ordning och reda är det viktigt att se till att de viktiga regler som redan är beslutade också genomförs.

Låt mig avslutningsvis, herr talman, ställa ytterligare en fråga. Hur kommer vi åt kriminaliteten och de oseriösa aktörerna? Jag har själv varit ute med trafikpolisen hemma i mitt län. Vi socialdemokrater har lagt fram ett förslag om att inrätta en yrkestrafikinspektion. Sten Bergheden pratar om en bättre och större samordning. Det kan det säkert finnas behov av. Vi har lagt fram ett skarpt förslag om en yrkestrafikinspektion, men det har vi inte fått gehör för. Jag vill gärna höra hur Sten Bergheden ser på detta.

Anf. 115 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna började driva frågan om en yrkestrafikinspektion när de hamnade i opposition. Man hade alltså haft åtta år på sig att införa en yrkestrafikinspektion, men det gjorde man inte. I opposition är det däremot intressant att ta fram förslaget.

Jag tror inte att vi kommer att få en bättre kontroll ute på våra vägar genom att inrätta ytterligare en myndighet i Sverige. Sådana har vi tillräckligt många av i dag. Det viktigaste är att de myndigheter som faktiskt har ansvar för kontrollen samordnas och att vi får ut poliser på vägarna som verkligen gör kontrollerna. Det är där ute vi gör skillnad, inte om vi inrättar ett nytt kontor och kallar det för yrkestrafikinspektion.

Jag vet att Socialdemokraterna gärna förespråkar nya myndigheter och nya verk för att lösa uppgifter, men vi vill ha handlingskraft på vägarna, det vill säga att stoppa de bilar som kör omkring med knark eller struntar i lagar och regler, inte betalar avgifter och böter och därmed ökar kriminaliteten i landet.

Jag välkomnar att Carina Ödebrink, Socialdemokraterna och hela trafikskottet är överens i frågan, det vill säga att det är bra att klampningen införs på riktigt.

Anf. 116 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Jag får väl instämma i det en föregående talare sa: Äntligen!

Det här med klampning, med andra ord att blockera ett illegalt eller felaktigt eller ej betalt fordon från att köra vidare, är en oerhört viktig fråga. Det handlar bland annat om vintertid och slitna däck och om någon som missköter sig och förorsakar risker för människor på väg.

Prot. 2024/25:29

13 november

*En effektivare och mer
rättssäker klampning*

Det handlar också om illojal konkurrens. Med förra regeringens skärpning från 24 till 36 timmar som princip fick den som misskött sig i praktiken vilotid. Sedan kunde man köra vidare utan att betala, utan att sköta sig och utan att ta ansvar, vilket skapade illojal konkurrens.

Det är också så att transportsektorn är blodomloppet. Den är blodomloppet för den goda handeln. Den är blodomloppet för välfärden. Den är blodomloppet som gör att vi alla kan äta frukost och köpa det vi önskar köpa. Men den är tyvärr också blodomloppet för de kriminella strukturerna.

Med klampningen som resurs och åtgärd kommer nu Tullverket, polisen och andra myndigheter att få betydligt bättre förutsättningar att klampa ända fram till dess att man åtgärdar de problem som finns.

Som enskild ledamot får man ibland frågan om man kan påverka i riksdagen. Jag har arbetat 16 år i kommun- och regionpolitiken, och där är politiken ofta väldigt konkret. En fråga lyfts upp, och man röstar om den i fullmäktige och ser att det händer. Riksdagen är inte riktigt lika konkret, men ibland händer det.

Vi var några stycken i trafikutskottet under förra mandatperioden som interPELLERADE och ställde skriftliga frågor. Vi fick igenom ett tillkännagivande där vi slöt upp runt den här frågan och sa att vi måste ta bort den bortre gränsen.

Jag måste hålla med föregående talare om att förra regeringen inte var jättesnabb. Och det är kanske symtomatiskt att två partier just nu inte är i kammaren och debatterar frågan. Det kan ju vara så att man ibland inte har haft lika mycket engagemang i just den här frågan.

Därför är jag oerhört glad att regeringen nu har gått fram med ett förslag om ett tydliggörande av lagstiftningen som kommer att få effekt. Det kommer att få effekt i form av trygga, rättvisa och sjysta spelregler för näringslivet. Det kommer att öka tryggheten och säkerheten på våra vägar. Det kommer att innebära trygghet och likvärdiga regler när man faktiskt får en sanktionsavgift och inte bara kan sätta sig och köra därifrån. Och det kommer att öka tryggheten vad gäller kriminalitet.

Herr talman! I debatten har det också lyfts fram att det inte räcker med nya lagar. Någon måste också se till att de efterlevs. Det är helt korrekt. Det är en helt rimlig invändning och kommentar. Därför är jag tacksam för att den här regeringen i sin budget ökar anslagen till de rättsvårdande myndigheterna. Det är ju självklart att om vi antar nya lagar måste det resultera i nya resurser och i att vi faktiskt griper och lagför fler människor.

Därför är jag också tacksam för att den här regeringen bygger ut exempelvis kriminalvården. Jag skulle givetvis önska att man också sa ja till min alldeles eminenta motion om ett fängelse i Åmål. Men att regeringen nu agerar hela vägen är positivt.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till denna synnerligen viktiga proposition och förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 117 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag begärde replik precis när Magnus Jacobsson började prata om att det inte räcker att fatta beslut om skärpt lagstiftning och slopad tidsgräns för klampning. Ledamoten redogjorde ju för det.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tillsköt öronmärkta pengar just för att man skulle kunna öka vägkontrollerna av yrkestrafiken, vilket också blev konsekvensen. Det har funnits ganska stor samstämmighet i riksdagen när det gäller just ökade resurser till de rättsvårdande myndigheterna och till polisen.

Polisen hör till de myndigheter inom rättsväsendet som har fått enormt mycket mer resurser jämfört med några år tillbaka i tiden. Men det är klart att man inte alltid ser leveransen av de förstärkta resurserna. Och lika viktigt som slopandet av tidsgränsen som vi pratar om är att det faktiskt finns pengar till att kontrollera detta.

Jag kan väl passa på när jag ändå har ordet, herr talman, att ställa en fråga till Magnus Jacobsson. EU-domstolen har nu upphävt kravet att utländska fordon ska tillbaka till hemlandet efter åtta veckor. Man underkänner det som EU-parlamentet har beslutat. Vad är Magnus Jacobssons uppfattning i den frågan?

Anf. 118 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan. Min grundinställning är att det borde vara så som parlamentet har beslutat. Det är min grundläggande inställning. Nu har vi ju en rättsordning inom EU där domstolen äger sin beslutsprocess. Det här kommer givetvis att landa på regeringens bord, och jag tror att vi kommer att få hjälpa varandra att följa det. Men ledamoten ställde frågan vad min åsikt är, och min grundinställning är att jag tycker att parlamentet hade rätt. Jag har respekt för rättsprocessen inom EU, och den kommer vi givetvis att få förhålla oss till.

När det gäller de andra frågeställningarna tror jag att vi ska tillerkänna varandra att vi vill väl. Jag uppfattar att vi också gör det gentemot varandra, herr talman. Vi önskar varandra väl. Vi önskar Sverige väl, så jag uppskattar det tonläge vi har i trafikutskottet.

Det är korrekt att föregående regering avsatte nyckelpengar och låste dem och så vidare. Men det är lika korrekt att polisen själv sa: När vi har gjort våra mätningar och gjort tillräckligt många kontroller, ja, då används trafikpolisen på fotbollsarenor och lite överallt.

Här kan jag säga att jag i någon mening tycker att Sverigedemokraterna har en poäng med sin fundering. Vi har inte landat i det som kristdemokrater, men att man bryter ut en myndighet på det sätt man gjort i Tyskland är ju för att det inte ska ske en sådan här, förstå mig rätt, spillover. Jag hör till dem som tror att vi kanske inte ska ha jättemånga fler myndigheter, men oavsett det är det ett faktum att det avsattes resurser till en åtgärd men att vi ändå fick beskrivet att när man väl hade gjort sina pinnar användes resursen till något annat.

Jag är gammal vakt – 18 år. När jag började som vakt var polisen ofta ute och patrullerade en eller två. I dag är de ute två eller tre. Givetvis har samhället i vissa delar blivit hårdare, men det uppstår också en fråga: Använder vi resurserna rätt? Den kritiken, att vi behöver bli lite tuffare mot våra myndigheter, tror jag också är viktig.

Anf. 119 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag ser fram emot Magnus Jacobssons och regeringsföreträdarnas fortsatta agerande i frågan när det gäller just kravet att utländska

fordon ska tillbaka efter åtta veckor, för det är en viktig del när det gäller ordning och reda på vägarna.

Det är bra att vi har samsyn och försöker vara konstruktiva. Det är väl inte särskilt vanligt förekommande i trafikutskottet eller i de övriga utskotten i dag. Jag önskar att vi kunde jobba för att det ska bli mer så, för det tror jag att väljarna förväntar sig av oss. De förväntar sig att vi ska kunna sätta oss ned tillsammans och ta fram lösningar på de problem som människor upplever i sin vardag och att vi kommer till rätta med gängkriminalitet och organiserad brottslighet som drabbar vårt land väldigt hårt.

Det är väl någon form av utsträckt hand från mig. Men samsynen finns inte. Nu hävdas det att det finns en majoritet i riksdagen, och då behöver man inte bry sig om vad alla andra tycker eller vad oppositionen tycker. Jag tror att det är till förfång för demokratin och för väljarna som vi ändå har fått ett ansvar för.

Slutligen vill jag ta upp något som vi inte fått gehör för. Det handlar om att inrätta en yrkestrafikinspektion. Visst kan myndigheter samarbeta mer och bättre, men om vi ska komma till rätta med problemet på vägarna och i transportbranschen behöver man hitta ännu mer effektiva metoder. Jag vill gärna höra vad Magnus Jacobsson tycker.

Anf. 120 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Just när det gäller effektiviseringar hos myndigheter och hur vi ska jobba uppskattar jag att det finns olika vägar in i samtalet.

Jag tillhör dem inom mitt eget parti som har argumenterat för en kommunal polis, och då menar jag ordningspolis och trafikpolis. Jag tror nämligen att många kommuner i Sverige då skulle prioritera att ha en kommunal polis, ungefär som de kommunalförbund man har inom räddningstjänsten. Då kunde man veta att polisen kommer till Munkedal när man ringer eller att den kommer till platser utanför den stora tätorten. Jag har inte fått gehör i mitt parti, men det förs ändå samtal om hur vi skapar tryggheten i att polisen kommer när man ringer och granskar när det ska granskas.

Jag vill vara tydlig och säga att jag uppskattar att den här typen av idéer kommer. Mitt förhållningssätt är att försöka läsa och se vad man säger, vad det kokar ned till och vad man önskar. Det är inte givet att jag kommer att dela uppfattningen om en ny myndighet.

Jag kommer från arbetsmarknadsutskottet, där jag under två år försökte lyfta fram att man vid varje enskild olycka ska använda den myndighet vi redan har och göra en större kommission. De flesta olyckor som sker på arbetsplatser är faktiskt inom trafiksektorn eller byggsektorn. Om vi använde de myndigheter vi har skulle vi också komma mycket längre. Jag är alltså inte helt säker på att jag vill gå en väg som innebär ytterligare en myndighet som ska vara tvungen att samverka med andra myndigheter.

Tänk om vi kunde använda våra skyddsombud och de myndigheter vi har mycket mer, och tänk om vi kunde få till en bättre samordning. Då tror jag att vi kommer att nå det jag uppfattar att vi faktiskt önskar: en trygg och säker transportsektor som blir av med kriminalitet och gynnar de seriösa företagen.

Anf. 121 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! I dag debatterar vi TU4 *En effektivare och mer rättssäker klampning*.

När det gäller denna proposition, som ligger på riksdagens bord, kan jag bara uttrycka mig på ett sätt: Äntligen! Det är lite intressant att den känslan finns hos alla partier som nu deltar i det regeringssamarbete som innefattar samarbetspartiet Sverigedemokraterna. Alla har uttryckt samma känsla.

Sedan jag kom in i riksdagen 2018 har vi diskuterat klampning av fordon på väg när transporter av olika anledningar inte ska tillåtas att fortsätta på svenska vägar. En av de främsta orsakerna till behovet av klampning är att sanktionsavgifter är svåra att driva in utomlands.

Klampning av fordon kan beslutas av olika skäl. Ett skäl kan vara att det har utfärdats sanktionsavgifter. Ett annat kan vara att hindra överträdelser av yrkestrafiklagstiftningen. Det handlar dock kanske framför allt om att hindra trafikfarliga förare och bristfälliga fordon. Regeringen föreslår inga ändringar när det gäller skälen till att kunna klampa ett fordon.

Herr talman! Det vi främst har diskuterat i denna kammare genom åren är hur länge man ska kunna klampa ett fordon. Om fordonet är trafikfarligt har det sedan 2015 kunnat klampas till dess att felet är åtgärdat – det är en trafiksäkerhetsfråga. För övriga skäl, till exempel obetalda sanktionsavgifter, handlade det från år 2015 om 24 timmar, vilket gjorde att föraren i många fall bara väntade i 24 timmar och sedan körde vidare. Under förra mandatperioden ökade man till 36 timmar. Det kunde dock konstateras att inte heller detta hade någon större effekt – förarna väntade ut tiden och körde sedan vidare.

Nu tar regeringen tag i problemet. Med denna proposition kommer fordonet att förbli klampat tills problemet är löst, antingen genom att man har betalat in ett förskott på sanktionsavgiften eller därför att det saknas skäl att upprätthålla förbudet.

Vi skapar samtidigt en ramlag – den nya klampningslagen – där andra speciallagar anger skälen att klampa ett fordon. Det finns ju ingen mening med att besluta om åtgärder om åtgärderna inte får någon effekt. Med detta beslut och denna proposition kommer de att få det.

Problemen har framför allt gällt utländska fordon. Med denna åtgärd mot oseriösa åkare tar vi ännu ett steg för att ge åkeribranschen konkurrensneutrala spelregler på svensk mark.

Dessutom utvidgas kretsen som får besluta om klampning. I dag är det poliser inom Polismyndigheten och Tullverket som kan besluta om klampning, men nu utvidgas kretsen till att även gälla civilanställda bilinspektörer inom trafikpolisen. Det är ju ofta de som upptäcker felen när de är ute och tittar på fordon och möter förare på vägarna. Därmed har vi placerat beslutet där kompetensen finns, vilket är en väldigt viktig regel som Liberalerna står bakom.

Herr talman! Den nya klampningslagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut. Det är mycket bra att detta äntligen införs.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU15 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU5 Ett effektivare omställningsstudiestöd

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU4 En effektivare och mer rättssäker klampning

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 12 november

2024/25:195 Åtgärder mot arbetslöshet

av *Sofia Amløh* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:196 Järnvägsförbindelsen i Ystads hamn

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:197 Inkomstförsäkring i nya a-kassan

av *Ardalan Shekarabi* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 12 november

2024/25:424 Sveriges ansvar för att skydda flickors och kvinnors rättigheter i Irak

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:425 Säkerhetsrisk kopplad till vindkraft

av *Jessica Stegrud* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:426 Det globala arbetet för flickors och kvinnors rättigheter vid ändrad amerikansk biståndspolitik

av *Linnéa Wickman* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:427 Höga matpriser och behovet av åtgärder för att minska kostnadskrisen

av *Olle Thorell* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:428 Trafikplikt för sjukvårdsrelaterade transporter till och från Gotland

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

Prot. 2024/25:29

13 november

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 12.57.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 63 (delvis) och av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 EU-politisk partiledardebatt	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 MAGDALENA ANDERSSON (S)	4
Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	6
Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V)	7
Anf. 6 MUHARREM DEMIROK (C)	8
Anf. 7 CAMILLA BRODIN (KD).....	9
Anf. 8 DANIEL HELLDÉN (MP).....	10
Anf. 9 JOHAN PEHRSON (L)	11
Anf. 10 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	13
Anf. 11 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	13
Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	13
Anf. 13 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	14
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	14
Anf. 15 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	14
Anf. 16 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	14
Anf. 17 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	15
Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	15
Anf. 19 MUHARREM DEMIROK (C) replik	15
Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	16
Anf. 21 MUHARREM DEMIROK (C) replik	16
Anf. 22 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	16
Anf. 23 DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	17
Anf. 24 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	17
Anf. 25 DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	17
Anf. 26 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	18
Anf. 27 MAGDALENA ANDERSSON (S)	18
Anf. 28 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	18
Anf. 29 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	19
Anf. 30 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	19
Anf. 31 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	19
Anf. 32 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	20
Anf. 33 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	20
Anf. 34 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	20
Anf. 35 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	21
Anf. 36 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	21
Anf. 37 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	21
Anf. 38 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	21
Anf. 39 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	22
Anf. 40 CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	22
Anf. 41 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	22
Anf. 42 CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	23
Anf. 43 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	23
Anf. 44 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	23
Anf. 45 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	23
Anf. 46 JOHAN PEHRSON (L) replik	24
Anf. 47 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	24

Anf. 48	JIMMIE ÅKESSON (SD)	24	Prot. 2024/25:29
Anf. 49	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	25	13 november
Anf. 50	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	25	-----
Anf. 51	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	26	
Anf. 52	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	26	
Anf. 53	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	26	
Anf. 54	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	27	
Anf. 55	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	27	
Anf. 56	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	27	
Anf. 57	MUHARREM DEMIROK (C) replik	28	
Anf. 58	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	28	
Anf. 59	MUHARREM DEMIROK (C) replik	28	
Anf. 60	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	29	
Anf. 61	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	29	
Anf. 62	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	29	
Anf. 63	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	30	
Anf. 64	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	30	
Anf. 65	JOHAN PEHRSON (L) replik	30	
Anf. 66	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31	
Anf. 67	JOHAN PEHRSON (L) replik	31	
Anf. 68	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31	
Anf. 69	NOOSHI DADGOSTAR (V)	32	
Anf. 70	MUHARREM DEMIROK (C)	32	
Anf. 71	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	33	
Anf. 72	MUHARREM DEMIROK (C) replik	33	
Anf. 73	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	33	
Anf. 74	MUHARREM DEMIROK (C) replik	34	
Anf. 75	CAMILLA BRODIN (KD) replik	34	
Anf. 76	MUHARREM DEMIROK (C) replik	34	
Anf. 77	CAMILLA BRODIN (KD) replik	34	
Anf. 78	MUHARREM DEMIROK (C) replik	35	
Anf. 79	JOHAN PEHRSON (L) replik	35	
Anf. 80	MUHARREM DEMIROK (C) replik	35	
Anf. 81	JOHAN PEHRSON (L) replik	36	
Anf. 82	MUHARREM DEMIROK (C) replik	36	
Anf. 83	CAMILLA BRODIN (KD)	36	
Anf. 84	MUHARREM DEMIROK (C) replik	37	
Anf. 85	CAMILLA BRODIN (KD) replik	37	
Anf. 86	MUHARREM DEMIROK (C) replik	37	
Anf. 87	CAMILLA BRODIN (KD) replik	38	
Anf. 88	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	38	
Anf. 89	CAMILLA BRODIN (KD) replik	38	
Anf. 90	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	39	
Anf. 91	CAMILLA BRODIN (KD) replik	39	
Anf. 92	DANIEL HELLDÉN (MP)	39	
Anf. 93	JOHAN PEHRSON (L)	40	
Anf. 94	MUHARREM DEMIROK (C) replik	40	
Anf. 95	JOHAN PEHRSON (L) replik	41	
Anf. 96	MUHARREM DEMIROK (C) replik	41	
Anf. 97	JOHAN PEHRSON (L) replik	41	
Anf. 98	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	42	

Anf. 99 JOHAN PEHRSON (L) replik	42
Anf. 100 DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	42
Anf. 101 JOHAN PEHRSON (L) replik	43
§ 2 Justering av protokoll	43
§ 3 Avsägelse	43
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	43
§ 5 Anmälan om granskningsrapport	44
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	44
§ 7 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till	
Internationella valutafonden	44
Finansutskottets betänkande 2024/25:FiU15	44
(Beslut fattades under § 10.)	44
§ 8 Ett effektivare omställningsstudiestöd	45
Utbildningsutskottets betänkande 2024/25:UbU5.....	45
Anf. 102 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	45
Anf. 103 LILI ANDRÉ (KD) replik.....	46
Anf. 104 NIKLAS SIGVARDSSON (S) replik	46
Anf. 105 LILI ANDRÉ (KD) replik.....	47
Anf. 106 NIKLAS SIGVARDSSON (S) replik	47
Anf. 107 ANDERS ALFTBERG (SD)	48
Anf. 108 LILI ANDRÉ (KD)	49
(Beslut fattades under § 10.)	50
§ 9 En effektivare och mer rättssäker klampning	51
Trafikutskottets betänkande 2024/25:TU4.....	51
Anf. 109 CARINA ÖDEBRINK (S).....	51
Anf. 110 PATRIK JÖNSSON (SD)	52
Anf. 111 STEN BERGHEDEN (M)	53
Anf. 112 CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	54
Anf. 113 STEN BERGHEDEN (M) replik	54
Anf. 114 CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	54
Anf. 115 STEN BERGHEDEN (M) replik	55
Anf. 116 MAGNUS JACOBSSON (KD)	55
Anf. 117 CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	56
Anf. 118 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	57
Anf. 119 CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	57
Anf. 120 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	58
Anf. 121 HELENA GELLERMAN (L)	58
(Beslut fattades under § 10.)	59
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde.....	60
FiU15 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till	
Internationella valutafonden.....	60
UbU5 Ett effektivare omställningsstudiestöd.....	60
TU4 En effektivare och mer rättssäker klampning.....	60
§ 11 Anmälan om interpellationer	60
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	60
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 12.57.	61